

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUGCELJEVA ULICA 6 — TELEFON: 21-22, 21-23, 21-24, 21-25 in 21-26 — Redna vsak dan opazila — Mesečna naročnina 21.— R.
IZKljučNO ZASTOPSTVO na oglaševanje in izdajanje: RABATI pri poštno obročnem zvezi — Ljubljana Slov. 10-381
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A., MILANO.

Duri combattimenti nella Sicilia sud-orientale

Sette cacciatorpediniere e tre piroscafi di grosso tonnellaggio affondati, sei incrociatori e parecchi piroscafi danneggiati — 34 velivoli avversari distrutti

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica in data di 14 luglio il seguente bollettino No 1145:

Il nemico, che alimenta continuamente la sua offensiva con nuovi contingenti è riuscito a superare la fascia litoranea da Licata ad Augusta spingendosi verso la zona montana sud-orientale della Sicilia ed affacciandosi alla Piana di Catania. Su tutto il fronte le truppe italiane e germaniche sono impegnate in duri combattimenti.

Nostri reparti aresiluranti in azioni notturne contro le coste della Sicilia orientale hanno affondato due piroscafi di grosso tonnellaggio ed un cacciatorpediniere e danneggiando sei incrociatori, di cui uno pesante, due cacciatorpediniere, un grande mercantile ed altro naviglio minore.

In duelli aerei nel cielo dell'Isola i cacciatori dell'Asse abbatterono 11 apparecchi, 12 altri velivoli erano distrutti dalle artiglierie della Sicilia, quattro da quelle della Sardegna, sette aerei siluranti da nostre unità in navigazione.

14 nostri aerei non hanno fatto rientro dalle operazioni della giornata. Nel Medi-

terraneo centrale un sommergibile, al comando del Tenente di Vascello Alberto Donato da La Spezia, colava a picco un piroscafo da 15.000 tonn. un'altra unità subacquea comandata dal Tenente di Vascello Pasquale Beltrame da Savona lanciava una salva di siluri contro una formazione di cacciatorpediniere dei quali due venivano colpiti: un terzo sommergibile al comando del Tenente di Vascello Renato Scandale di Castel Franco Emilia silurava un cacciatorpediniere della classe «Jervis» ed uno della classe «Pearl». I quattro caccia predetti sono da ritenere affondati.

Il sommergibile che ha affondato l'incrociatore nell'azione di cui ha dato notizia il bollettino No 1143 comandato dal Tenente di Vascello Arcangelo Giliberti da Napoli.

Le vittime delle incursioni su Reggio Calabria e Messina citate dal bollettino di ieri sono salite per Reggio Calabria a 100 morti e 55 feriti e ascendono per Messina a 76 morti e 2 feriti.

Siloviti boji pri Bjelgorodu in Orlu

Sovjetski protinapadi so se izjalovili — Sovražnik je izgubil nad 400 tankov in 212 letal — Mnogo ujetnikov

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 14. jul. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Močni sovjetski protinapadi na področju pri Bjelgorodu so se večeraj zrušili z najtežjimi izgubami. Samo v enem odseku sta bila 2 sovražna polka popolnoma razbita in mnogo ujetnikov zajetih. Sovražnik je izgubil v tem odseku tudi večeraj zopet nad 200 oklopnih vozil.

Na področju vzhodno in severno od Orla so objane sovjetske sile zopet močno napadle. Boji, v katerih sovražnik kljub najtežjim izgubam ni dosegel nobenega uspeha, se trenutno, potem ko so nemška objana prešla v protinapade, še z veliko silovitostjo nadaljujejo. V zadnjih dveh dneh je sovražnik tudi tukaj izgubil nad 200 oklopnih vozil.

Nemško letalstvo je z močnimi silami poseglo v borbe na vzhodni fronti in uničilo številna oklopna vozila ter sestrelilo 212 sovražnih letal.

Na južni Siciliji so nemške in italijanske čete nadalje v težkih bojih z izkrcanimi sovražnimi častniki, ki skušajo napadati iz črte Augusta-Licata naše postojanke na gorovju in južno od Catanije. Nemški in italijanski letalski oddelki so z uspehom nadaljevali svoje neprestane napade proti britansko-ameriški vojni brodovju in transportnemu ladjevju. V Sredozemlju je bilo sestreljenih 34 sovražnih letal.

Oddelki britanskih bombnikov so izvedli v pretekli noči težak terorističen napad proti mestu Aachen. V stanovanjskih okrajih notranjega in starega mesta je bilo povzročeno veliko razdejavanje. Mnogo javnih poslopij in kulturnih ustanov je bilo uničenih. Zaseda je bila tudi aachenska stolnica. Prebivalstvo je imelo težke izgube. Pri nočnem odletu ter na mestom je bilo sestreljenih 21 bombnikov.

Kakor poročajo naknadno, je iz skupine bombnikov, ki je v noči na 13. julija napadla Turin, pri nočnem odletu sestrelila nemška protiletalska obramba 11 štirimotornih letal.

Nemška bojna letala so v pretekli noči napadla z bombami vseh kalibrov pristanišče in mesto Hull ter vojaško važne cilje ob južni obali Anglije.

Finski odsek

Učinkovit, 14. jul. s. Finsko vojno poročilo javlja: V zadnjih 24 urah so Sovjeti v odseku Maastricht napadli na številnih

kraji s silami večjimi od bataljona, katere je topništvo silovito podpiralo, a so bili povsod odbiti in so izgubili 80 mrtvih. Z ostalih odsekov fronte ni poročati nič pomembnega.

Slabo vreme ovira operacije tankov

Berlin, 14. jul. s. Kakor poročajo v dopolnilno nemškega vojnega poročila, je slabo vreme tudi večeraj oteževalo razvoj operacij na področju Bjelgoroda. Na nekaterih krajih se je ozemlje zaradi trajajočega deževja tako razmehčalo, da tanki niso mogli napredovati in izvesti znamenovitih napadov na raznih delih fronte. Sovjeti so ukinili svoje protinapade, katere so pričeli v zadnjih dneh v močno ogroženem področju severno zapadno od Bjelgoroda. Tudi njih poskusi, da bi vtrli v klin, ki so ga naredile nemške čete, so se izjalovili. Izgube nasprotnika v raznih podvzetih akcijah, ki so se vse izjalovile, so bile tudi večeraj izredno visoke. Koliko znašajo v celoti od pričeta velike bitke, še ni natančno ugotovljeno, toda ni dvoma, da so mnogo večje, kot jih je nasprotnik dosegel utrpel v raznih fazah borbe na vzhodni fronti. Nemške izgube pa so nasprotno tudi na potrebnih in zlasti v tankih najmanjše.

Barbarski terorizem se je razbesnel tudi na Aachnom

Berlin, 15. jul. s. Doznavajo se, da so bile razen stolnice v Aachnu poškodovane tudi druge zgradbe umetniške in kulturne vrednosti, ki so bile ponos starega nemškega mesta, ko so sovražniki bombardirali v noči na 13. t. m. mesto. Sovražni napad je bil izveden s treh strani in je bil naperjen na središče Aachna, to je na področje, kjer že stoletja ni bilo nobenih naprav, tovarnih ali obratov. Med popolnoma porušeni spomeniki se navaja predvsem slavni Schinkov vodnjak in dvorana kronanja v občinski hiši Aachna, v kateri je bilo kronanih 55 nemških vladajočih princev. Čisto teroristični značaj bombardiranja kaže dejstvo, da so bila v središču mesta razen rušilnih bomb vržena tudi druga zažigalna sredstva, s katerimi naj bi se uničile stanovanjske hiše, umetniška dela in civilno prebivalstvo.

Srditi boji na južnovzhodni Siciliji

Sedem rušilcev in trije veliki parniki topopljeni, šest križark in več parnikov poškodovanih — 34 sovražnih letal sestreljenih

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 14. julija naslednje 1145. vojno poročilo:

Sovražniku, ki svoji ofenzivi stalno dovaža nove čete, se je posrečilo premagati obalni pas od Licate do Augusta, prodreti proti goratemu delu južnovzhodne Sicilije in približati se ravnini pri Cataniji. Na vsej fronti so italijanske in nemške čete zapletene v trde boje.

Oddelki naših torpednih letal so v nočnih poletih proti obali vzhodne Sicilije topoplili 2 parnika velike tonaže in 1 rušilec, razen tega so poškodovali 6 križark, med temi eno težko, 2 torpedovke, 1 veliko trgovsko ladjo in neko drugo manjše pomorsko vozilo.

V letalskih spopadih nad otokom so osim lovci sestrelili 11 letal, 12 drugih pa jih je pokončalo topništvo s Sicilije, 4 je zbil topništvo na Sardiniji, 7 torpednih letal pa naše pomorske enote, 14 naših letalcev se ni vrnilo z operacij dneva.

Na srednjem delu Sredozemskega morja je podmornica pod poveljstvom poročnika bojnega broda Alberta Donata iz Spezie topopila parnik 15.000 ton. Neka druga podmornica pod poveljstvom poročnika bojnega broda Pasqualeja Beltrameja iz Savone je izstrelila salvo torpedov proti oddelku rušilcev, pri čemer sta bila dva zadeta; tretja podmornica pod poveljstvom poročnika bojnega broda Renata Scandaleja iz Castel Franca v Emiliji je torpedirala rušilec razreda »Jarvis« in rušilec razreda »Pearl«. Vse štiri omenjene rušilce je treba smatrati za izgubljene.

Podmornica, ki je topopila križarko v akciji, o kateri je poročalo uradno poročilo št. 1143, je bila pod poveljstvom poročnika bojnega broda Arcangela Gilibertija iz Neaplia.

Zrtev naložen na Reggio v Calabriji in na Messina, omenjene v večerajšnjem vojnem poročilu, so se dvignile v Reggio na 100 mrtvih in 55 ranjenih, v Messina pa na 76 mrtvih in 2 ranjena.

Potopljena sovražna rušilca

Rim, 14. jul. s. Rušilec tipa »Jervis« je izpodril 1690 ton, oborožen je bil s 6 120 mm topovi, s 4 40 mm protiletalskimi topovi, z 8 stropnicami in 10 torpednimi cevmi. Imel je brzino 36 vozlov na uro, v mirnem času je imel 183 moč posadke.

Rušilec tipa »Fearless« je spodril 1377 ton, oborožen je bil s 4 120 mm topovi, z 8 40 mm protiletalskimi topovi, z

Vse sicilsko prebivalstvo se bori proti napadalcem

Buenos Aires, 14. jul. s. Dopolnili ameriškega tiska v ekspedicijskem zboru proti Siciliji naglašajo v svojih dopisih, da je otočno prebivalstvo odločno sovražno po svojem zadržanju do vdornikov. Pišejo, da so našli več angleških straž, ki so bile pomoči zaklane. Dopolnili podčrtavajo nadalje, da letalstvo osi neprestano drzno napada letce zelo nizko med gorovjem, tako da so letala nevidna ter lahko bombardirajo in obstreljujejo s strojnimi izmeti angloseske čete, prelen jih morejo »Spittfire« napasti.

Na braniku domovine

Foggia, 14. jul. s. Zvezni tajnik je ob navzočnosti prefekta sklical k raportu fašiste rajonskih skupin ter jim očrtal v ozračju žive navdušenosti dolžnosti, ki se nalagajo italijanskim državljanom in zlasti fašistom v sedanjuri. Poveljeval je junaške kreposti naroda, ki so se krasno izkazale z moškimi zadržanjem državljanov na Siciliji ter je posvetil misel junaško boreči se vojski. Nato je zvezni tajnik pozval navzoče, naj se še bolj strnejo okrog zastave domovine in naredijo granitni blok, ki se zoperstavlja sovražniku. Zborovanje, med katerim so vzklkali Duceju in vojski, se je zaključilo z velikim odobravanjem.

Duh rimskih legionarjev

Budimpešta, 14. jul. s. Madžarsko javno mnenje z velikim zanimanjem sledi vojnim operacijam na Siciliji. Listi soglasno podčrtavajo vesti o srditih borbah. Hrabre italijanske čete, ki so krile obalni predel, piše »Magyar Orszag«, so nudile srdit odpor. Madžarski narod, piše poluradni »Budapesti Ertesito«, ki goji do italijanskega naroda čustva globokega prijateljstva, sledi s strastnim zanimanjem dogodkom. Zavezniki italijanski narod je danes ves pod orožjem, da brani domovino, preveva pa ga duh rimskih legionarjev. Italija se ne ukloni, kajti njeno hrabro ljudstvo ve, da je mogoče samo s srditim odporom do skrajnosti osvojiti zmago.

Novi minister Italije v Zagrebu je izročil svoje poverilnice Poglavniku

Zagreb, 14. jul. s. Davi je minister Italije Petrucci izročil Poglavniku poverilnica. Minister je prišel v spremstvu celotne diplomatske misije, šefa italijanske vojaške misije na Hrvaškem in njenimi člani ter v spremstvu zastopništva delegacije PNF na trg sv. Marka pred vladno palačo, kjer je bila postrojena stotnja Poglavnikove garde z godbo, ki je zaigrala italijansko in hrvaško himno. Po pregledu čet je bil minister ob spremstvu mojstra ceremonijala Poglavnikove hiše uveden v salon za avdienco, kamor je takoj nato stopil Poglavnik z zunanjim ministrom in s člani vojaške hiše. Minister Petrucci je imel govor, ko je izročil pisma, s katerimi je akreditiran pri Poglavniku kot izredni odposlanec in opolnomočeni

minister Nj. Vel. Kralja Italije in Albanije in Cesarja Etiopije. Izročil je Poglavniku pozdrav Nj. Vel. Kralja in Cesarja, Duceja italijanskega naroda in maršala Imperija ter poudarjal, da žive Italijani in Hrvatje že stoletja v skupnem ozračju čustev, ki imajo svoj izvor v duhu imperialnega Rima.

Vi veste, je nadaljeval minister, da so si preporoda vaše države želela srca Italijanov že od davnih časov. Vi veste tudi, s kakšnim veseljem je Italija pozdravila nastanek Hrvatske Neodvisne Države, kakor si je Duce zanj prizadeval, Duce, katerega izbran duh je prehitel dogodke, in koliko dela za osvoboditev Hrvatov so izvršili drugi skromni, toda žilavi, tvoreci osvoboditve narodov iz tesnih pogojev iz

„Ameriška doba“, s katero bi radi osrečili anglosaški „osvoboditelji“ Evropa

Rim, 14. jul. s. Zadnja številka »Gerarchie« objavlja zanimiv članek Francesca Orestana z naslovom »Ameriška doba« o znanih in skrivnih razlogih, ki so silili Ameriko v vojno. Sodelovanje Severno-američanov v evropskem spopadu odkriva vsak dan bolj izvore obširnega načrta, ki je dozoril pred dogodki in okoliščinami, katere so potem služile za pretezo za vstop v vojno Amerika se baha, da drži rekord v tehnični opremljenosti, v tej industrijski deželi se je vse mehaniziralo in nastali so človeški problemi. Religija bi lahko bila protitež proti kaotični neskladnosti ameriškega prebivalstva. Vsi pa vedo, da v nobeni državi na svetu ne mrgoli toliko veroizpovedi kot v Severni Ameriki. Sedem veroizpovedi je med seboj v odkritem boju. Prekomerno ozemlje glede na število prebivalstva in prekomernost heterogenega prebivalstva, ki se je nakopičilo v nekaterih predelih, je zrahljalo vezi med ljudmi, ki čemer je pripomogel tudi režim ameriške svobode, ki je izraz nesposobnosti urejanja oblasti. Gospodarska anarhija, verska in pravna anarhija, katero vsa Amerika občuti, tako javna kakor zasebna, izvira prav iz nesposobnosti osrednjih oblasti v ščititju in upravljanju v zvezi zrinjenih ljudi. Razkrajajoča akcija svobodne nebrzdaniosti je globoko načela vse socialne vezi od osnovnega pouka do družine. Podatki o ločitvah iz leta 1935, ki je zadnje leto, o katerem imamo natančne podatke, kažejo povprečno 16,4 ločitev na 100 zakonov s 6% povečanjem v primerj z letom 1914. V nobeni drugi deželi

na svetu, razen v Sovjetski zvezi, ni tako lahko skleniti in razpustiti zakon. Dospeli so celo do zakona na preizkušnjo in do zakona enostavnega tovarništva. Polom družine ima za posledico dva med seboj temno odvisna pojavi: razuzdanost in zločinstvo mladoletnikov. Prva je naredila iz prostitucije navaden poklic. Zločinstvenost mladoletnikov je samo eno poglavje in ne najbolj škandalozno zločinstvenosti, v katerem ima Amerika žalosten rekord kot v poklicni zločinstvenosti. Zločinskih dejanj, ki so statistično ugotovljena, je toliko, da obstoja za mirnega ameriškega državljanja samo možnost en proti štiri, da bo dosegel 60 let, ne da bi njegovo življenje uničil zločinec z oboroženo roko ali ne da bi bil žrtev ropa, ugrabljenja, sleparstva, izsiljevanja, požara, hudih poškodb ali umora. Tipična oblika te organizacije je »gang«, družba zločincev izrazito ameriškega kova, ki ni, kakor bi se zdelo, odsek podzemlja, temveč je njegove izvore iskati čisto v višjih slojih in njegova sila izhaja od političnih ljudi, senatorjev, poslancev, komisarjev, inspektorjev, velikih in malih policijskih agentov itd. Vsi ti so z odstotki zainteresirani na uspehu zločinskega dejanja, ki prinese obilo denarja. Trditve, da mora Amerika prinesiti novo in bolj omikano zgodovino človeštvu, je torej brez podlage, katere bi to trditve opravilevala. Dejansko bi radi vzpostavili wilsonizem ter ga združili z oblastjo sile, kakor izhaja iz misli, s katerimi hočejo dajati svetu zapovedi in pričetki ameriške dobe.

leta 1919. V prijateljstvu obeh narodov vidi Italija narodno poročstvo za mir v tem evropskem odseku, kjer sta krivičnost in nerazumevanje naših skupnih sovražnikov hotela zaslužiti vaš narod za večno in ogražati našega. Vi, Poglavnik, ki ste hoteli in žilavo pripravili neodvisnost svojega naroda, dobro veste, da je hotela fašistična Italija, ko je prevzela jamstvo za to neodvisnost, pokazati od pričetka hrvaškemu narodu, kakšni so njeni nameni; veste, da postaja sodelovanje med Hrvatji in Italijani vedno tesnejše in prinaša praktične uspehe v okviru nove Evrope, katere bo nastala iz žrtv vojakov, ki se bore pod znamenjem trojnega pakta. Pogodbe v Rimu od 18. maja 1941 bodo učinkovita sredstva za doseg tega visokega smotra.

Kraljevi minister je zaključil izjavljajoč, da smatra za dobro napoved, da se izročitev poverilnih pism vrši na dan, ki je Poglavniku rojstni dan. Prosil ga je, naj sprejme najbolj živa voščila za njegov blagor, kakor za uspevanje prijateljske in zavezniške Hrvatske.

Poglavnik se je z vsem srcem zahvalil za pozdrav Nj. Vel. Kralja in Cesarja, Duceja in italijanskega naroda. Še pred nedavnim časom, je rekel nato Poglavnik, so hoteli naši skupni sovražniki držeč hrvaški narod v ječi, uničiti ga, da bi tako lažje ogrožali mirnost in varnost Italije. Po obnovi Hrvatske Neodvisne Države in potem, ko so se vojaki, sinovi obeh oboroženih narodov, s skupnimi ideali in skupno ideologijo pričeli skupno boriti proti zadnjim ostankom teh sovražnikov in proti boljševizmu, ki je najbolj izrazit sovražnik zapadne omike, za katero naši vojski skupaj umirajo, se je odprla svoboda pot za tesnejše odnose prijateljstva in zaveznitva med obeh narodoma, prijateljstva in zaveznitva, ki se je manifestiralo in potrdilo tudi formalno z rimskimi pogodbami dne 18. maja 1941 in zlasti z določitvijo člana Savojske hiše Vojvode Almona D'Aosta za Kralja Hrvatske. Vsak Hrvat se zaveda vesolja, s katerim je italijanski narod pozdravil nastanek Neodvisne Hrvatske Države in se posebno zaveda, koliko je zanj storil Duce fašizma, ki je z bistrovostjo svojega izbranega duha prehitel dogodke in koliko dela je bilo posvečenega stvari za našo osvoboditev pod vodstvom in po volji Duceja s strani žilavih fašistov, tvorcev osvoboditve narodov izpod versajškega jarma. Zato bo hrvaški narod ohranil večno hvaležnost Duceju fašistične Italije.

Ziviljenjskim interesom Hrvatske in skupnim italijansko-hrvaškimi bodo najbolj učinkovito služile rimske pogodbe, katere hočemo z neutrudno žilavostjo izvajati z vedno bolj pozitivnimi in praktičnimi rezultati v okviru nove Evrope, ustanovljene na žrtvah junaških in znamenitih vojakov trojnega pakta.

Dr. Pavelić je zaključil izjavljajoč, da bo za svoje delo za te ideale minister Petrucci našel v njem vedno podporo in pomoč. Po končanem govoru je Poglavnik pozdravil ostale italijanske osebnosti, nato pa se je dolgo in pristrano razgovarjal z ministrom Petruccijem ob navzočnosti zunanje ministrice. Kasneje je zunanji minister obiskal ministra Italije v Kraljevem posla-nstvu.

Komentarji tiska

Večerni tisk, ki obširno objavlja poročilo o tem dogodku, mu posveča uvodnike s komentarji k izrečenim govorom.

»Nova Hrvatska« piše med drugim: Poglavnikove besede in besede ministra Italije so znova potrdile prijateljstvo in zaveznitvo, ki drži ustaško Hrvatsko z fašistično Italijo, kakor tudi duha sodelovanja med obeh narodoma. To sodelovanje, ki je obstajalo že v preteklosti je danes posebno intimno ter sloni na trdnih temeljih, kajti Hrvatje in Italijani se zavedajo naravnosti in koristi tega sodelovanja.

»Hrvatški narod« naglašja med drugim v uvodniku z naslovom »Nova potrditev zaveznitva, prijateljstva in sodelovanja«, da je bila fašistična Italija pod vodstvom svojega velikega Duceja takoj v prvi črti proti boljševizmu in proti krivičnim pogodbam ter ni oklevala volje po vztrajanju in uporabi vse svoje napore za uničenje sovražnika Evrope, da se omika celine, kateri je Italija dala toliko podpore, reši pred tistimi, ki bi jo radi uničili. Skupen odpor italijanskega naroda, zaključuje list, je izraz njene odločne volje po vztrajanju do končne zmage, za katero se italijanski in hrvaški narod bori skupno z ostalimi zavezniki.

Senator Casoli umrl

Turin, 14. jul. s. V Caozeu, kjer je prebival, je po kratki bolezni umrl senator Vincenzo Casoli. Rojen je bil leta 1864 v Astiju. Stopil je v sodništvo ter je zavezal vse položaje do predsednika apelacijskega sodišča. Dne 23. septembra 1933 je bil imenovan za senatorja Kraljevine.

Razstava italijanskih umetnikov v Budimpešti

Budimpešta, 14. jul. s. Razstava vpo-klicanih italijanskih umetnikov, ki je doslej velik uspeh, se bo v nedeljo zaključila, nakar bo razstava odprta v Bukarešti.

Demonstracije pred angleškim poslanštvom v Washingtonu

Buenos Aires, 14. jul. s. Iz Washingtona poročajo, da so večeraj popoldne aretirali mladeniče, ki so se zbrali pred angleškim veleposlanštvom in demonstirali zahtevajoč svobodo Indije. Aretiranci pripadajo skupini pacifističnih socialistov in levičarjev.

Iz italijanskega glasbenega življenja

V. glasbeni teden v Sieni — Spranistka M. Caniglia v berlinski in draždanski operi

Ljubljana, 15. julija.

V italijanskem glasbenem življenju se porajajo zmerom nove pobude, ki tudi v poletnih mesecih ne počivajo. Med najvažnejšimi letošnjimi glasbenimi pobudami bo poleg mednarodne glasbene revije v Veneziji prireditve V. glasbenega tedna v Sieni. Za tradicionalni sienijski glasbeni teden imajo svoj sloves in umetniško veljavo. Vsakoletni spored je poseben kateremu od najznamenitejših italijanskih glasbenikov in skladateljev. Tako bo letošnji teden v drugi polovici septembra posvečen skladatelju iz 17. stoletja Baldassarre Galuppiju, ki je znan tudi po vzdeku Boranello. Izvajali bodo različne njegove vokalne ter instrumentalne skladbe, med drugim tudi njegovo komično opero v treh dejanjih »L'ubimica vache«. Kakor je že običaj pri sienijskih glasb. manifestacijah, tako bo tudi letos poseben koncert posvečen neobjavljenim delom Antona Vivaldija. Končno je treba še pripomniti, da proslavljajo letos vsa italijanska glasbena središča 30letnico smrti znamenitega cremonskega skladatelja G. Monteverdija. Tudi njemu bo posvečen poseben večer v okviru cerkvenega koncerta. Italijanski glasbeni krogi izražajo najlepše upo glede kvalitete stopnje in uspeha pete sienijske glasbene manifestacije.

Sredi priprav za beneško in sienijsko glasbeno prireditve na širi sloves italijanskega belcanta po nemških glasbenih žariščih slavnja italijanska sopranistka Marija Caniglia. Nastopila je na odru državnih oper v Berlinu in Draždanih v operah »Ples v maskah« ter »Moč usode«. Glasbeno vodstvo je imel De Fabritis, ki je

mojstrski dirigiral. Sodelovala sta orkestra obeh navedenih oper. Nemška glasbena kritika je polna hvale o solističnih, pevski odlikah italijanske sopranistke Marije Caniglia. V Wiesbadnu pa je bila pod vodstvom dirigenta Karla Schurichta z lepim uspehom uprizorjena »Lombardska zemlja« Renza Rossellinija. Nemški operni krogi napovedujejo v bližnjem času še druge prireditve italijanskih odskih glasbenih umetnin.

V italijanskih glasbenih krogih je vzbudil živahno pozornost drugi zvezek »Musica«, ki ga je izdala florentinska založba Sansoni. Zvezek obsega 280 strani. Ker je izšel v Monteverdijevem letu, je umetno, da prevladujejo članki, posvečeni znamenitemu cremonskemu glasbeniku. O Monteverdiju, njegovih delih in njegovi umetnosti razpravljajo Attilio Cimbro, Guido Pannini, Bettina Lupo, Pavel Collier in Gino Damerini. Razen tega je drugi del zvezka posvečen sodobnemu glasbenemu življenju. Adolfo Damerini poroča o VIII. florentinskem glasbenem maju, G. Pettrasi o IV. sienijskem glasbenem tednu, L. Colacicchi in Ferdinand Ballo o opernih sezonah v Rimu ter Milanu, Spectator in Jean Binet pa seznanjata čitatelje z razvojem sodobne francoske in švcarske glasbe. Zvezek dopolnjuje bibliografski ter revijski obzornik. Krasi ga 80 slik ter ilustracij, ki so jih prispevali L. Colacicchi, N. De Pirro, C. Gatti, M. Labroca, L. Ronga, G. Rossi Dorla ter Oktavij Tiby. »Musica« je verno zrcalo italijanske glasbene ustvarjalnosti in samoniklega glasbenega hotenja.

Naša cestna železnica

Zanimivi podatki o ljubljanskem tramvajemskem prometu v lanskem letu

Ljubljana, 15. julija. Najvažnejša novica je pač ta, da je mestna občina Ljubljana postala pred kratkim lastnica vseh delnic Splošne maloželjeznice družbe ter je tako to podjetje prešlo v sestav Združenih mestnih podjetij. Njih upravni svet, ki so v njem prvi strokovnjaki, sami ljubljanski vseučiliški profesorji, upravlja tudi Splošno maloželjeznico družbo in tako tudi ljubljansko električno cestno železnico.

Dolžina vseh tirov mestne električne cestne železnice znaša sedaj 26.500 m, a dolžina vseh štirih obratovalnih prog je 21.140 m.

Ljubljancane, ki vedno bolj polnijo tramvajske vozeve, bodo gotovo zanimali tudi ogromne številke, koliko kilometrov je tramvaj prevozil lansko leto, koliko na dan, koliko je prepeljal potnikov vse leto, koliko na dan, koliko je električna cestna železnica porabila električnega toka lanske leto in koliko na dan itd. Da bodo pa zlasti davkoplačevalci in vsi ljubljanci spoznali napredek ali nazadovanje pri prometu cestne električne železnice, bomo v oklepaju navedli tudi številke leta 1941., torej predlanskega leta.

Leta 1942. so vozovi mestne električne železnice prevozili 1.721.075 km (leta 1941. pa celo 1.968.583 km). Vendar bi se pa pripeljali samo z enim tramvajemskim vozom 43krat po ekvatorju okoli zemlje, a predlansko leto celo 49krat, saj so lani tramvajski vozovi prevozili na dan povprečno po 4.720 km, leta 1941. pa na dan celo po 5390 km.

Lani je ljubljanski tramvaj prepeljal 18.473.000 potnikov vse leto, torej na dan po 50.610 potnikov, predlansko leto pa samo povprečno po 35.150 potnikov, torej vse predlansko leto 12.830.000 potnikov. Lansko leto je mestna cestna železnica porabila 1.900.300 kwh (leta 1941. pa 2.024.000 kwh) električnega toka, torej na dan povprečno po 5.210 kwh (5.550 kwh) električnega toka.

Vsak posameznik tramvajski voz je lani vse leto prevozil povprečno 33.746 km (30.665 km) in 362.220 potnikov, predlansko leto pa samo 207.860 potnikov. Napredek od predlanskega do lanskega leta je torej pri tej razliki zelo velik ter je gneča v tramvajskih vozovih popolnoma upravičena.

Kako zelo se pa Ljubljanci vozijo z električno cestno železnico, nam še bolj dokazuje število, kolikokrat se je na leto povprečno s tramvajem vozil vsak prebivalec našega mesta. Leta 1941. se je namreč povprečno peljal 136krat, lansko leto pa že 264krat!

Pri takem navalu na tramvaj je bilo

predlansko leto pri podjetjih zaposlenih 260 oseb, lani pa samo 249.

Vozni park je leta 1941. znašal 54 vozov, lansko leto pa že 56 voz. S porastom prometa pa število voz nikakor ni dosti naraslo ter je zato gneča popolnoma naravna. Toda sedanja uprava je sklenila, da bo letos v delavnici električne cestne železnice zgrajenih 10 novih priklonih voz, namenjenih obratovanju na viški progi, potem pa postopoma še 34 priklonih in 7 motornih voz. S povečanjem voznega parka je zvezano tudi povečanje remize. Da bo mogla hitrejša odprava potnikov, bo položen tudi drugi tir od Langusove ulice do Viča, od splošne bolnišnice do Most in od pivovarne Union do remize, kadar bodo to dovoljevale razmere.

Zaradi mrmranja potnikov in nekaterih večkrat prenatrženih pritožb pa moramo pojasniti tudi nekaj vzrokov pri tako velikem prometu malenkostnih pritožb.

Ko tramvajski vozovi že niso bili tako polni kakor zdaj, so imeli spovedniki na log, naj čakajo na morebitne prestopajoče potnike, ki so šele prihajali z vozni, oddaljenimi od postaje že po 100 do 200 m. Povečani promet je pa zahteval upeljavo načela, ki velja pri vseh cestnih železnicah, da mora potnik čakati na tramvajski voz in ne tramvaj na potnika. Od tedaj dalje imajo pa spovedniki nalog, da morajo dati signal za odhod, ko so na postaji vsi potniki, ki so na postaji čakali in že vstopili v voz, a voznik mora odlašati takoj, ko se je prepiral, da so vsi potniki izstopili. S takim obratovanjem je povečana hitrost in ustrezno potniškom, ki so v voz, ni pa seveda ustrezno onim posameznikom, ki mislijo šele prestopiti ter se večkrat prav počasi, lagodno in komedno približujejo vstopu v tramvaj. Gotovo je pravilno in pravično, da tramvaj ustreže 99,0% potnikom s čim hitrejšo odpravo voz, kakor če bi zaradi posameznih potnikov namenoma manjšal brzino prometa, pri tem pa tudi manjšalo število prevoženih kilometrov in potnikov ter tako zmanjševal tudi dohodke podjetja.

Kar se pa tiče zamud na postajališčih ob Langusovi ulici, bodo prenehale takoj, ko bo narejen drugi tir do Viča. Da se vsaj deloma omejeje t. tudi tramvajskemu osebju ne želijo zamude, imajo vozniški in spovedniški nalog, naj na koncu postaje na Viču, čim je voz izprazen in prenešeno vozno orodje, takoj spet odpeljejo s čim večjo brzino do Langusove ulice. Take zamude se pa ne dogajajo samo ob Langusovi ulici, temveč povsod, kjer dvotirna proga prehaja v enotirno.

kateri zagovarjajo tudi »sorte«, češ da slovenska »vrsta« v strokovnem jeziku ne ustreza tako kakor sorta. Tega jim ne verjamemo, če zaradi tega, ker so naši botaniki za razvrščanje rastlinstva ustvarili leno strokovno izrazoslovje, ne da bi jim bilo treba poseči po »sorte«.

Sorta je, kakor rečeno, zašla tudi v leposlovje. »Krasila« je leposlovni jezik tudi v prejšnjih desetletjih in uporabljal jo so celo ugledni pisatelji. Pozneje je sorta zamenjala vrsta, a zdaj, ko postaja malomarnost do jezika in prizanesljivost do narečja pri nekaterih pisateljih, kar bi pisali sami imenovali »manira« (običaj, slog), se sorta zopet uveljavlja tudi v leposlovju. »Slovenski pravopis«, ki so mu občili upravičeno ali neupravičeno že toliko grohov, sorte menda ne prišteva med slovenske besede ali potrebne tujeke, ker je ne navaja. Omenja pa glagol sortirati in ga pojasnjuje s slovensko besedo izbrati; čemu je torej potrebna tujska, če imamo tako lepo slovensko besedo? Sortirati je menda lahko tudi nedovršeni glagol; izbrati. Glagol sortirati pomeni še: razvrstiti, uvrstiti (razdeliti na vrste), razmestiti, urediti — torej ne le izbrati, a tudi ne predvsem. Za izbrati ali izbrati rabi naš izobraženež drugo tujsko: selekcionirati. »Slovenski pravopis« omenja le samostalni selekcija, izbor.

Posvetimo pa nekaj pozornosti sorti, ker je ena tistih ljubljensk med besedami, ki so nekateri pisci vanje slepo zaljubljeni. Čeprav se zadevajo, da v tej svoji ljubezni grešijo, se je vendar ne odpovejo že iz neke trme. Tako mnogi nalašč uporabljajo izraze, če jih kdo opozori, da bi bilo treba pisati drugače. O okusu se baje ne kaže pripraviti, zato se ne bomo trudili, da bi koga prepričali, kako neokusna beseda je »sorta«. Hočemo pa izkazati dolžno spoštovanje tudi tej tujski, da nam ne bo nihče čitala nestropanosti. Zato si oglejmo, kaj pravi o sorti Pleteršnikov slovar: »sorta, f. 1) die sorte, die Art; vsake sorte ljudje;

Prav zato, da odpravi zamude in pospeši odprmo potnikov, je upravičen svet že sklenil, da takoj, ko bodo razmere dovoljevale, napravi še druge paralelne tire do končnih postaj.

Napoved zaključuje uprava s prošnjo, naj Ljubljanci čim najbolj upoštevajo prezaoplenost tramvajskega uslužbenstva in se natančno ravna po predpisih ter sami pazijo na pravilno vstopanje pri zadnjih vratih in na predpisano izstopanje samo pri sprednjih vratih. Posebno pa naj upoštevajo tudi srčno kulturo ter naj zato napravijo prostor in odstopajo sedež materam z otroki in narčanju, slabotnim in starejšim ljudem.

Pobiranje pasje takse v Ljubljani

Nov pravilnik o pobiranju občinske takse na pse in prerasnjenosti — Prirasnarina in taksa na hišno služabništvo

Ljubljana, 15. julija.

Pravilnik k proračunu mestne občine Ljubljane za letošnje proračunsko leto, vsebuje tudi nov pravilnik oobiraju takse na pse. Glavne določbe tega pravilnika so:

Vsak posestnik ali lastnik nad 3 mesece starega psa je dolžan prijaviti svojega psa mestnemu poglavarstvu v času od 1. do 31. januarja in plačati zanj predpisano občinsko pasjo takso. Pse, nabavljene, ali ki so dosegli starost treh mesecev po 31. januarju, je treba prijaviti 15 dni po nabavi ali potem ko so dosegli predpisano starost. Prijavo je treba vložiti na predpisani tiskovini, ki se jo dobi na mestnem poglavarstvu. Po plačilu takse dobi lastnik za psa predpisano pasjo znamko proti povračilu nabavnih stroškov.

Znamka, na kateri je vtisnjena tekoča številka seznama psov, letnica in ime občine, mora biti pritrjena na močnem usnjem ali žičnem ovrtniku, ki je težko snemljiv in ki ga more pes vedno in povsod nositi okrog. Če jo izgubi, mora lastnik kupiti pri mestnem poglavarstvu nadomestno pnamko.

Konjač mora poloviti vse pse, ki nimajo veljavne znamke in jih dobi na ulicah, trgih in drugih javnih prostorih. Psov brez veljavne znamke pa konjač ne sme odvzeti, če se spremljevalec zadostno legitimira in dokaže z uradnim potrdilom, da je taksa za tekoče leto plačana. V tem primeru mora spremljevalec konjaču takoj plačati globo v znesku 4 lire proti potrdilu. Spremljevalce, ki ne more predložiti potrdila o plačani taksi, pa se sicer zadostno legitimira, prijavi konjač občini zaradi nadaljnjega postopka. Psa tudi v tem primeru ne sme odvzeti.

Polovljene pse mora imeti konjač tri dni v svoji oskrbi. Ako se v tem času javi njegov lastnik oziroma posestnik in dokaže, da je psa prijavil in plačal zanj predpisano takso, mu mora konjač psa vrniti, če je pes zdrav in ni sumljiv tekle in če je plačana odškodnina za prehrano. V nasprotnem primeru mora konjač psa pokončati, le pse boljših pasem je prodiati na javni dražba v korist mestnega veterinarskega sklada.

Psi so razdeljeni v dve kategoriji: 1. pse čuvaje in vse ostale pse. Pes čuvaj je tisti, ki čuva stalno priklenjen na verigi gospodarska poslopja oz. skladišča, ki so last gospodarja. Tak pes mora biti stalno zunaj imovinskih objektov, ki jih mora čuvati, in zunaj stanovanjske hiše svojega gospodarja. Nadalje se prizna značaj čuvaja tistemu psu, ki čuva stalno priklenjen na verigi samotno ležečo nepremičnino svojega gospodarja (stanovanjsko hišo itd.). Kot samotno ležeča hiša velja le tisto posestvo ali hiša, ki je merjeno od ograje do ograje, od stene do stene, oddaljena najmanj 50 m od sosednjih bivašč. Prosti morejo biti psi čuvaji le tedaj, če je prostor, ki ga čuvajo ograjen in dostopen samo lastniku, njegovi družini in nastavljenem, tujim ljudem pa le po predhodnem pozivu lastnika oziroma njegovih ljudi. Pri vstopih mora biti nameščen viden napis »Pozor, pes čuvaj!« Za vsa čuvaja se končno šteje samo pes, ki je najmanj 35 cm visok.

Občinska taksa na pse znaša letno: za psa čuvaja 25 lir in za vsakega drugega psa 100 lir. Lastniki po bivši Jugoslovanski kinološki zvezi priznanih psarn plačujejo ne glede na število psov pavšalno letno takso 200 lir. Mladici so prosti do izpolnjenega 6. meseca, do 12. mesecev pa plačajo le polovično takso.

Pasja taksa se plača za vse proračunsko leto do 1. februarja vnaprej. Po drugi polovici proračunskega leta, to je po 15. juliju, plača lastnik samo 50 odstotkov pasje takse. Kdor svojega psa ne prijavi ali ga nepravilno prijavi, kdor krši določbe § 3. tega pravilnika ali kdor bi se kakor koli skušal izogniti obveznemu plačilu pasje oziroma bi si na nepravilen način pri-

stava in se natančno ravna po predpisih ter sami pazijo na pravilno vstopanje pri zadnjih vratih in na predpisano izstopanje samo pri sprednjih vratih. Posebno pa naj upoštevajo tudi srčno kulturo ter naj zato napravijo prostor in odstopajo sedež materam z otroki in narčanju, slabotnim in starejšim ljudem.

Prirasnarina (občinska taksa od vrednostnega prirasla) znaša v odstotkih zneska, ki ga je vzeti pri odmeri davštine za podstavo: 5%, pri povišanju vrednosti od 10 do 15%, 6%, pri povišanju vrednosti za 15 do 20%, 7%, pri povišanju vrednosti za 20 do 25%, 8%, pri povišanju vrednosti za 25 do 30%, 9%, pri povišanju vrednosti od 30 do 35%, 10%, pri povišanju vrednosti od 35 do 40%, 11%, pri povišanju vrednosti od 40 do 45%, 12%, pri povišanju vrednosti od 45 do 50%, 13%, pri povišanju vrednosti od 50 do 55%, 14%, pri povišanju vrednosti od 55 do 60%, 15 odstotkov pri povišanju vrednosti od 60 do 65%, 16% pri povišanju vrednosti od 65 do 70%, 17% pri povišanju vrednosti od 70 do 80%, 18% pri povišanju vrednosti od 80 do 90%, 19% pri povišanju vrednosti od 90 do 100%, 20% pri povišanju vrednosti nad 100%.

Občinska taksa za živinske potne liste znaša: za izdajo živinskega potnega lista 1.50, za prenos lastništva na živinskem potnem listu 1, za obnovitev potrdila o zdravju živali 1, za spremembo namembnega kraja 1 in za pregled živali 0.50 lire. Za prijavo, da ima kdo biljard se plača 10 lir v gotovini, razen tega pa še 80 lir letno. Obe taksi pobira davčna uprava.

Občinska taksa na hišno služabništvo znaša letno 30 lir. Pobira jo davčna uprava.

Opominarina se pobira v temle obsegu: za opomin od vsake polne lire 0.02, za ružbež od vsake polne lire 0.02 in za prodajo od vsake polne lire 0.01 lire, vendar pa znaša najmanjša pristojbina za opomin 1 lito, za ružbež ali prodajo pa najmanj 5 lir. Zamudne obresti za zapadle terjatve se zaračunajo s 6% vendar pa v vsakem primeru z najmanj 2 liri. Od zneskov do 100 se zamudne obresti ne zaračunajo.

Občinska taksa na hišno služabništvo znaša letno 30 lir. Pobira jo davčna uprava.

Opominarina se pobira v temle obsegu: za opomin od vsake polne lire 0.02, za ružbež od vsake polne lire 0.02 in za prodajo od vsake polne lire 0.01 lire, vendar pa znaša najmanjša pristojbina za opomin 1 lito, za ružbež ali prodajo pa najmanj 5 lir. Zamudne obresti za zapadle terjatve se zaračunajo s 6% vendar pa v vsakem primeru z najmanj 2 liri. Od zneskov do 100 se zamudne obresti ne zaračunajo.

Občinska taksa na hišno služabništvo znaša letno 30 lir. Pobira jo davčna uprava.

Opominarina se pobira v temle obsegu: za opomin od vsake polne lire 0.02, za ružbež od vsake polne lire 0.02 in za prodajo od vsake polne lire 0.01 lire, vendar pa znaša najmanjša pristojbina za opomin 1 lito, za ružbež ali prodajo pa najmanj 5 lir. Zamudne obresti za zapadle terjatve se zaračunajo s 6% vendar pa v vsakem primeru z najmanj 2 liri. Od zneskov do 100 se zamudne obresti ne zaračunajo.

Občinska taksa na hišno služabništvo znaša letno 30 lir. Pobira jo davčna uprava.

Opominarina se pobira v temle obsegu: za opomin od vsake polne lire 0.02, za ružbež od vsake polne lire 0.02 in za prodajo od vsake polne lire 0.01 lire, vendar pa znaša najmanjša pristojbina za opomin 1 lito, za ružbež ali prodajo pa najmanj 5 lir. Zamudne obresti za zapadle terjatve se zaračunajo s 6% vendar pa v vsakem primeru z najmanj 2 liri. Od zneskov do 100 se zamudne obresti ne zaračunajo.

Občinska taksa na hišno služabništvo znaša letno 30 lir. Pobira jo davčna uprava.

Opominarina se pobira v temle obsegu: za opomin od vsake polne lire 0.02, za ružbež od vsake polne lire 0.02 in za prodajo od vsake polne lire 0.01 lire, vendar pa znaša najmanjša pristojbina za opomin 1 lito, za ružbež ali prodajo pa najmanj 5 lir. Zamudne obresti za zapadle terjatve se zaračunajo s 6% vendar pa v vsakem primeru z najmanj 2 liri. Od zneskov do 100 se zamudne obresti ne zaračunajo.

Občinska taksa na hišno služabništvo znaša letno 30 lir. Pobira jo davčna uprava.

Opominarina se pobira v temle obsegu: za opomin od vsake polne lire 0.02, za ružbež od vsake polne lire 0.02 in za prodajo od vsake polne lire 0.01 lire, vendar pa znaša najmanjša pristojbina za opomin 1 lito, za ružbež ali prodajo pa najmanj 5 lir. Zamudne obresti za zapadle terjatve se zaračunajo s 6% vendar pa v vsakem primeru z najmanj 2 liri. Od zneskov do 100 se zamudne obresti ne zaračunajo.

Občinska taksa na hišno služabništvo znaša letno 30 lir. Pobira jo davčna uprava.

Opominarina se pobira v temle obsegu: za opomin od vsake polne lire 0.02, za ružbež od vsake polne lire 0.02 in za prodajo od vsake polne lire 0.01 lire, vendar pa znaša najmanjša pristojbina za opomin 1 lito, za ružbež ali prodajo pa najmanj 5 lir. Zamudne obresti za zapadle terjatve se zaračunajo s 6% vendar pa v vsakem primeru z najmanj 2 liri. Od zneskov do 100 se zamudne obresti ne zaračunajo.

Občinska taksa na hišno služabništvo znaša letno 30 lir. Pobira jo davčna uprava.

Opominarina se pobira v temle obsegu: za opomin od vsake polne lire 0.02, za ružbež od vsake polne lire 0.02 in za prodajo od vsake polne lire 0.01 lire, vendar pa znaša najmanjša pristojbina za opomin 1 lito, za ružbež ali prodajo pa najmanj 5 lir. Zamudne obresti za zapadle terjatve se zaračunajo s 6% vendar pa v vsakem primeru z najmanj 2 liri. Od zneskov do 100 se zamudne obresti ne zaračunajo.

Občinska taksa na hišno služabništvo znaša letno 30 lir. Pobira jo davčna uprava.

Opominarina se pobira v temle obsegu: za opomin od vsake polne lire 0.02, za ružbež od vsake polne lire 0.02 in za prodajo od vsake polne lire 0.01 lire, vendar pa znaša najmanjša pristojbina za opomin 1 lito, za ružbež ali prodajo pa najmanj 5 lir. Zamudne obresti za zapadle terjatve se zaračunajo s 6% vendar pa v vsakem primeru z najmanj 2 liri. Od zneskov do 100 se zamudne obresti ne zaračunajo.

Razdeljevanje kondenziranega mleka

Pekrainski prehranjevalni zavod sporoča, da bodo od 16. julija t. l. dalje pristojne mlekarne razdeljevale upravičencem v starosti od 60. do 65. leta pol kilograma kondenziranega mleka.

Beleznica

KOLENDAR

Danec: Četrtek, 15. julija: Henrik, Vladimir.

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Ljubica z masko.
Kino Sloga: Pustolovščina Anabele.
Kino Union: Očetova Ljubljanka.

DEŽURNE LEKARNE

Danec: Dr. Piccoli, Bleiweisova cesta 6; Hočevar, Celovška cesta 62; Gartus, Moste, Zaloška cesta 47.

Janez Debevec — 60 letnik

Ljubljana, 15. julija.

Novinarji radi zatajijo tudi svoje jubileje ter ostanejo tudi v tem pogledu anonimni: pišejo o vsem in o vseh, a sami so v tem pravilu, da je treba o vsem pisati — izjema. Naj se pregrešimo proti temu pravilu ob tej priliki, ko je dočkal 60 let naš popularni reporter Janez Debevec. Vsi ga poznajo pod imenom Janez — vedno živahnega, vedrega in mladostnega, kakršni morajo biti pravi reporter, ki mu ne smejo do živega leta in ne delo. Da, niti 40 let dela ni vzelo Janezu mladostne sile; kaj pa pomeni štiri desetletja dela v novinarskem poklicu, ve samo, kdor jih je preстал.

Janez Debevec je čvrsta notranjska korenina; rodil se je v Begunjah pri Cerklju iz zdrave rodbine. Oče je bil kovač, tip slovenskega kovača korenjaka, in po njem je Janez podedoval svojo zdravno naravo. Pozneje so se Debevecovi preselili v Stari trg pri Ložu. — Bistrega Janeza so poslali v šole v Ljubljano; ko je končal gimnazijo, se je posvetil pravnim študijem na Dunaju. Ker se je moral sam preživljati, se je zgodaj poizkusil tudi v pisanju; sodeloval je pri nemških listih, bil je pa tudi dopisnik domačih listov. Tako je odkril v sebi novinarja ter se z vso dušo posvetil temu poklicu, ki zahteva od človeka več kakor drugega. Postal je Reporter v pravem pomenu besede, kakršnih dotlej pri nas še ni bilo. Udeležstvoval se je pa tudi v drugih strokah novinarskega dela, čeprav mu je reporterstvo najbolj »ležalo«, da je še vedno naš najstarejši reporter. Dolga leta je delal tudi v našem udeležstvu in pri »Jutru«. Zadnje čase dela pri »Slovencu« in »Slovenskem domu« — Janez nedvomno nima sovražnika; vsi ga imamo radi zaradi njegove naravnosti, preprostosti ter vedrega značaja. Zelimu mu, da bi ostal še dolgo tako čvrst ter mladosten ter da bi se preživljal s peresom kakor se je tako dolgo; a ostal je, kar je bil — reven reporter — kar je pa usoda pravega našega reporterja.

Iz Hrvatske

— Junaštvo hrvatskih letalcev. Znana nemška revija »Der Adler« priobčuje v svoji zadnji številki članek »Hrvatski letalski duh« izpod peresa vojnega poročevalca Hansa Chrobota, ki je govoril o letalskim poročevalcem podpolkovnikom Dolanskim. Slednji mu je opisal junštvo hrvatskih letalcev v boju proti boljševizmu. Med drugim je omenil, da se lahko s ponosom ugotovi, da zahtevajo nemška prevozna letala za spremstvo hrvatske lovce ki so kot zanesljivi in pogumni letalci. Hrvatski letalci se smatrajo počaščeni, da se lahko skupno bore z nemškimi tovaršili proti boljševizmu.

— Novi državni svetniki. Poglavinik je imenoval za državne svetnike dr. Ivo Petričica, Marjana Simiča in dr. Ivana Križaja.

— Slovaški vojaški gostje vojnega ministarstva. Slovaški vojaški, ki se bore na vzhodnem bojišču rama ob rami s hrvatskimi tovaršili, so poslali na Hrvatsko svoje nogometno moštvo letošnjega nogometnega prvenstva »Armada XI.« Obenem so poslati Hrvatsko tudi slovaški letalci, ki so se že opetovano odlikovali na vzhodnem bojišču. Nogometno moštvo je prispelo v Zagreb 1. t. m., v soboto 3. t. m. pa slovaški letalci. Oboje so v Zagrebu navdušeno sprejeli.

— Nove socialne ustanove. Glavno ravnanstvo za socialno politiko je na pobudo državnega tajnika prof. Aleksandra Seitzja otvorilo še nekaj novih zavodov in domov, namenjenih tistim, ki jim je potrebna zaščita države in narodne skupnosti. Gre v prvi vrsti za slepe in pa za tiste, ki so morali zaradi delovanja upornikov zapustiti svoje domove.

— Zasedanje nemško-hrvatskega odbora. Na pogajanjih nemško-hrvatskega odbora za ureditev gospodarskih stikov je bil dosežen popoln sporazum o vseh odprtih vprašanjih medsebojnega blagovnega in plačilnega prometa. Na zadovoljiv način je bilo urejeno tudi vprašanje blagovnih cen med obema državama.

NASPROTNO

A: — Gospod Novak je velik prijatelj narave.
B: — Nasprotno, on je predsednik olupsevalnega društva.

ZLOBNO

Koketa: — Uganite, kakšno junštvo sem danes storila!
Gospod: — Ali ste natančno povedali, koliko ste stari?

Iz pokrajine Gorizie

— Izprej sodišča. 45-letni Franc Comacici iz Idrije je bil obsojen pred gorizkim sodiščem na osem mesecev zaporu in 800 lir globo, ker je ukradel Sofiji Bratina iz Idrije 6 kg moke.

Žetev se je začela

Človek je prideloval žito že v predzgodovinski dobi — Pomen posameznih vrst pridelkov

Ljubljana, 15. julija
Žetev velja za pravi praznik dela, za čas, ko se zdi delo kmetu praznično, čeprav je še tako naporno. Kmet navadno vstaja, ko se začne dan, in lega k počitku, ko se znoči; ob času žetve je pa dan zelo dolg. Vendar kmet ne toži nad težkim delom, ko žanje sadove svojega truda. Nad pol leta kmetu zemlja ne daje skoraj nič, kajti kmet ni vrtnar. Prva »žetev« je kosnja, ki pa se ne daje ljudem neposredno živeža. Sele, ko se začne žetev, dobijo kmetki ljudje prve pridelke. Žitna polja dajejo živež najprej, sele potem začnejo zoreti fižol in zgodnji krompir. Žito je pa tudi glavni ter najpomembnejši pridelok. Od žitne letine zavisi v glavnem ocenitev vse letine. Če je žitna letina slaba, ne otehta izgube še tako dobra letina okopavin. Zato tudi gleda kmet s posebno skrbjo na ozemlje, že od jeseni, ko vzklje seme, zlasti ga pa skrbi, kako bo prestala zimo. Ko pa že valove valovi zorečega žita, se kmet s skrbjo ozira proti nebu, v večnem strahu pred uimami. Končno nastopi čas žetve; kako bi se kmeta ne polastilo tedaj praznično občutje spriče prestopa truda in skrbi, ko ga čaka zadnje, najprijetnejše delo, čeprav je težko?

Prazniki žetve v davnin

Toda v podzavesti kmeta najbrž še leži nekaj prazničnega občutja, ki se je polastilo naših davnih prednamcev, ko so praznovali obredne praznike žetve. Človek je že v pradavini, v predzgodovinski dobi začel pridelovati žito. Zgodovinarji in sociologi domnevajo, da so začele najprej gojiti rastline ženske. Može so bili bo disil lovci ali pastirji, žena pa je imela več razumevanja za življenje ob stalnem ognjišču, menda že zaradi materinskega nagona. Razen tega je opravljala lažja dela ter nabirala sadeže in zelišča za hrano. Ko je človek odkril, da je zrnje nekatere rastlin, ki jih danes imenujemo s skupnim imenom žito, užito, je spregledal, da bi bilo umestno gojiti te rastline. Tako se je začelo razvijati poljedelstvo, ki je v svojem zametku osnova prave kulture. Sele tedaj je začel človek vplivati na naravo ter spreminjati lice zemlje. V setvi je zaslužil veliko življensko skrivnost: množitve ter se je začel zavedati, da je odvisno od skrivnostnih, višjih sil — posled, ko je zrno izročeno zemlji — ali bo zemlja povrnila ter oplodila sad, ki ga je sprejela. Človek se je že tedaj dobro zavedal, da mu ni nič podarjeno, ter da je vse treba odkupiti. Skušal se je prikupiti višjim silam. Zato so se tudi razvili posebni obredi ob žetvi in menda tudi ob setvi, ko so bogovom žrtvovali celo človeška življenja v zahvalo — za kruh.

Praznik žetve dandanes

Naše ljudstvo dandanes ne pozna posebnih žetvenih praznikov. Sicer pa v času žetve, ko je toliko nujnega dela, pač ne utegnejo praznovati. Praznike žetve so v novem času obnovili v Nemčiji. Toda, če ljudstvo ne pozna praznika žetve, se mu zdi delo samo, kakor rečeno, praznično. Na kmetih, kjer so se še bolj ohranila stara izročila in kjer stroji niso še izpodrinili ročnega dela, je žetev z mlajšijo eno najslavesnejših opravil. Med tem, ko je kosnja zadeva moških in to ženske prav za prav samo pomočnice, ki suše seno, imajo pri žetvi prednost ženske in je moškimi prepuščeno manj častno delo. To seveda velja za kraje, kjer žito še žanjejo, a ne tam, kjer ga kose žanjejo žanjejo z nekakšnim slovesnim zanosom, moški pa vežejo snope, jih zlagajo v kupe, razstave ali križe, odnosno spravljajo pod kozolce. Medtem ko so žanjeje najete delavke, snope povezujejo le domači moški. Kako častno delo je žetev, spoznamo že iz tega, da hodijo žet k sosedom predvsem gospodinje in ne deklet ali hčere gospodinje. Žanjeje zelo dobro pogoste. Na dan žetve mora vse najboljše na mizo, od pogac do mesa. Prav tako dobro strežejo mlaticem, čeprav mlaticev traja več dni.

Stari običaji izumirajo

Toda tudi v tem primeru čedalje bolj izumirajo stari običaji. Žanjeje dandanes navadno več ne žanjejo pri večjih kmetih. Večji posestniki tudi ne najemajo mlaticev, temveč spuste snope skozi mlaticnico. Kjer pa še žanjejo namestu, da bi kosili, ne pridelujejo navadno mnogo in jim ni treba najemati žanje, zato pa tudi ne praznujejo žetve ob preoblozini mizi. Nekateri »starokopitni kmetje« se pa trdovratno drže starih načinov dela. Pravijo, da se otrese manj zrnja, če žito žanjejo, kakor če ga kose. Če žanjejo ne ostane tudi toliko raztresenih žitnih bilk kakor pri kosnji. Prav tako naglašajo nekatere prednosti mlaticev s cepmi.

Pri nas pridelujejo največ pšenice in rži

Med žitom sta pri nas najbolj priljubljena pridelka pšenica in rž. V starih časih so si na Kranjskem brusili zobe na ovsenjak, pozneje je pa pridelovanje ovsja začelo nazadovati v korist drugim žitom. Najbolj cenjena je seveda pšenica, ker velja pšenična moka za najboljšo. Na bivšem Kranjskem so jedli tudi na kmetih kruh predvsem iz pšenične moke, ki so ji sicer primešali nekaj slabše vrste moke — ječmene, ržene, pa tudi ajdove — ni pa bil tako razširjen rženi in soržični kruh kakor na pr. na Štajerskem. Tudi koruzne moke pri nas včasih niso radi mešali med drugo krušno moko. Rži in koruze so pridelovali precej manj kakor na Štajerskem. Med tem ko so na Štajerskem uporabljali pšenično moko predvsem za pecivo, zlasti za dobro ljudsko jed »pogače«, so na Kranjskem porabili največ pšenične moke za sam kruh. Sicer pa na bivšem Kranjskem niso nikdar pridelali dovolj žita za domače potrebe, zato so uvažali mnogo pšenice ali pšenične moke, predvsem s Hrvaškega in iz Banata. V krajih, kjer je najbolj razvita lesna industrija in kjer je zelo malo žitnih polj, so skoraj vsi kmetje kupovali moko. Naprodaj pa ni bilo ržene ali soržične moke, zato so peki pšenični kruh. Dobra koruzna kruha pri nas niso znali nikdar peči in tudi v zadnjih letih se niso naučili te umetnosti, med tem ko v nekaterih štajerskih pokrajinah in v hrvaškem Zagor-

ju skoraj ne poznajo drugega kruha kakor koruznega, znajo pa peči zelo okusnega. Po hranilni vrednosti seveda prednjači pšenična moka, vendar preveč drobna »pecivna« ni tako primerna za kruh, ker v otrobi ostane mnogo dragocenih hranilnih snovi in vitaminov. Razmerje hranilnosti pšenice in rži je naslednje: pšenična moka vsebuje 17% proteinov in 70% skroba, ržena pa 16% proteinov in 68% skroba. Po hranilni vrednosti je rž prva za pšenico in jo pri nas mnogo premalo cenimo. Upoštevati bi morali zlasti, da je rženi kruh mnogo izdatnejši od pšeničnega in da se ne pokvari tako hitro kakor pšenični. Rž navadno tudi bolje rodi kakor pšenica, razen tega pa daje tudi več slame.

Ječmen in ajda

Premalo cenimo pri nas tudi ječmen. Posebno priljubljena je ajda, ki pa v pri-

meri z drugimi pridelki, glede na obdelano površino, ne daje mnogo pridelka. Letina ajde je tudi zelo različna v posameznih letih, ker je odvisna od vremena. Kako ajda cvete in kako gre cvetje v zrnje. Ječmenova moka sicer ni posebno okusna, a za žgance je skoraj tako dobra kakor ajdova, dobro se pa tudi obnese kot primes krušne moke. Nedvomno ima ječmen vsaj toliko pomena kot koruza; redilnejši je vsekakor in uporabnost ječmene moke je prav tako velika kakor koruzne, a ječmeni žganci so boljše kakor koruzni. Pri nas cenijo ječmen najbolj zaradi ješprenja.

Letošnja žitna letina je precej dobra pri nas. Zlasti lepa je pšenica, pa tudi ječmen je le redko tako lep, kakršen je bil letos. Pšenici na srečo ni toliko tudi škodovalo, da je polegla, kakor smo se bali. Če bo vsa letina tako dobta kakor žitna, bomo lahko zadovoljni.

DNEVNE VESTI

— **Umrli je general De Porcellinis.** V Neaplju je umrl v bolnišnici 23. marec 57-letni general zdravniške stroke prof. Karol De Porcellinis. Pokojnik je bil predstojnik zdravstvenega nadzorstva 10. italijanskega armadnega zbora Pridobil si je številne zasluge na področju higijene. General De Porcellinis se je kot zdravnik-strokovnjak že v prejšnji vojni uveljavil.

— **Italijansko-japonska kulturna manifestacija.** V rimskem gledališču je bila italijansko-japonska kulturna in tovariška manifestacija. Prisostvovali so ji šef milicijskega generalnega štaba, vojaški ataše pri japonskem veleposlanstvu, številni člani Japonske zajednice ter številni legijonarji s svojci. V okviru ter prireditve so bil predvajani nekateri vojni filmi japonske ter italijanske filmske proizvodnje.

— **Nova ogrska izdaja Manzonijevih »Zaročencev«.** V neki ogrski založbi so izšli na novo »Zaročenci« Aleksandra Manzoniya v prevodu znanega ogrskega pisatelja in latinista Josipa Rovaya. Omenjeni roman je doživel na Ogrskem že več izdaj, kar izpričuje živo zanimanje ogrskih čitateljev za to znamenito italijansko književno delo. Nova izdaja »Zaročencev« je okusno opremljena in je vzbudila topla priznanja pri ogrski kritiki in pri ogrskem kulturnem občinstvu.

— **Umetnostna in fotografska razstava v Milanu.** Od 12. do 19. septembra bo v prostorih Loggie dei Mercanti v Milanu tradicionalna VI. umetnostna razstava v okviru pokrajinskega Dopolavora. Razstava bo združena s razstavo fotografskih proizvodov in posnetkov.

— **4 milijone lir za bolnišnice.** Vodstvo denarnega zavoda Banco di Sicilia je namenilo vsoto štiri milijonov lir za podporne namene. Omenjeni znesek je bil razdeljen sledeče: bolnišnici v Palermu 1 milijon lir, bolnišnici v Messina 500.000 lir, bolnišnici v Catanzaru 500.000 lir, bolnišnici v Siracusi 250.000 lir, bolnišnici v Agrigentu 100.000 lir, bolnišnicam v Caltanissetti, v Enni in Ragusi po 100.000 lir. Oškodovanci zaradi zračnih napadov v Palermi prejmejo 350.000 lir, v Messina 200.000 lir, v Catanzaru 150.000 lir, v Trapaniju 150.000 lir.

— **Namestu v sobo v vodnjaku.** V kraju Clusone je postal Severo Scandella žrtev usodne nesreče. Ko se je vrnil ponoči z dela domov, je v temi zgrešil stopnice. Menil je, da je stopil na stopnišče, ki vodi k njegovi sobi, pa je krenil k bližnjemu stopnišču k vodnjaku. Odprl je vrata in strmoglavil v globino, kjer je utonil.

— **Osem sinov pod orožjem.** Družina meštarja Ivana Zaccarona iz kraja Collalta di Susegana ima osem sinov pod orožjem. Giacinto, rojen l. 1909, je alpinec; Natale (1903) je pešec; Gino (1914) topničar; Mario (1916) alpinec; Bruno (1919) topničar; Peter (1920) topničar; Fioravante (1922) alpinec; Franc (1923) alpinec.

— **Skočil je v vodo in se zadušil v blatu.** 10-letni Benito Giovannoni iz Viareggia se je šel kot dober plavalec kopat v močvirno področje ob jezeru Massaciuccoli. Skočil je, kakor običajno, v kanal »Quindici«. Nesrečni Giovannoni se je pognal z glavo navzdol v vodo, pa je priletel v globini metra in pol v blatno dno. Reče, ki mu je glava obitela v blatu, si ni mogel pomagati. Nekateri tovariši, ki so bili za skrbniki, ker se Giovannoni ni več pojavil nad površino, so poklicali na pomoč nekega ribiča, ki je bil v bližini v svojem čolnu. Zaplul je v dotično smer in potegnil mladeniča iz vode. Toda nesrečni Giovannoni se je bil medtem zadušil.

— **Umrli je mati 16 otrok.** V Triestu je umrla gospa Adela Rebez vd. Bonassin, ki je doživela častljivo starost 81 let. Pokojnica je bila mati 16 otrok, od katerih jih 14 živi.

— **Loterijska sreča.** Dne 12. julija so bile izžrebane sledeče srečnosne loterijske številke: Bari 79, 32, 14, 68, 3. Cagliari 22, 19, 64, 89, 43. Florence 45, 53, 61, 3. 11. Genova 51, 52, 76, 46, 7. Milano 78, 60, 5, 59, 49. Neapelj 45, 79, 6, 12, 76. Palermo 80, 54, 81, 48, 21. Rim 43, 73, 31, 10, 34. Turin 57, 6, 66, 33, 5. Benetke 42, 25, 80, 77, 6.

— **Lep uspeh italijanskih filmov v Parizu in Bukarestu.** Te dni so predvajali prvič v pariškem kinu Balzac italijanski film »Večerja buke«. V Bukarestu pa vrtiljo v kinu Savoy italijanski film »Lep spanec«, ki je doživel topel odziv pri občinstvu in kritiki. V kinu Aro pa so predvajali italijanski film »Nooč ni novega«.

— **Vihar odnesel cerkveno ostražje.** Iz Bergama poročajo: Nad bergamsko okolico je zadirjal hud vihar, ki je bil posebno močan okoli naselbine Scanzorosciate. Tukaj je razsajal s takšno silo, da ni bilo močnega vzdržati se na nogah. V frakciji Scanzo je odnesel celo ostražje z župne cerkve sv. Ivana. Poškodoval je tudi ostražja številnih domačij.

— **Vzorna zvestoba služkinje.** Iz Verone poročajo o redkem primeru zvestobe, ki jo je pokazala napram svojim gospodarjem 51-letna služkinja Alojzija Tommasetto. Rojena je bila Tommasetto v Bo-

logni Veneti. 12 let je že v službi pri družini Bordini v ulici Carlo Cattaneo. Dne 29. julija 1938 je sledila služkinja družini Bordini, ko se je preselila v Vzhodno Afriko, kamor je bil prideljen častnik sodnik, potem ko se je udeležil abesinske vojne. Dne 5. aprila 1941 je prišla Tommasettova skupno z Bordinijevimi v angleško ujetništvo. Skupno s svojimi gospodarji je preživela čas koncentracijskega taborišča. Bilo je 15. maja 1942, ko bi se Tommasettova lahko vrnila skupno z Bordinijevimi v Italijo, vendar je odstopila svoje mesto nekemu otroku. Bilo je prvič, da je zapustila svoje gospodarje. Polnih osem mesecev je čakala na vrnitev, dokler se ni 22. novembra vkrcala na parnik Saturnia, s katerim se je vrnila v Italijo. V Benetkah so jo čakali Bordinijevi. Sedaj je spet pri njih in opravlja svoje gospodinske posle Italijansko časopisje posveča vzgledni služkinji ter gospodini izprana poročila ter hvali njeno zvestobo in udanost.

— **Tiskovna vest.** Fašist Gicapasso Torre iz Caprare je bil imenovan za ravnatelja revije »Italia d'oltremare«.

— **Umrli je senator Fr. Rossi.** V mestu Fossobronze je umrl senator Francesco Rossi. Pokojnik je bil rojen dne 1. februarja 1868 v Fossobronzu v pokrajini Pesaro. Leta 1922 je postal prefekt. Med prejšnjo svetovno vojno je bil podprefekt v Pistoji in je v tej funkciji uspešno organiziral podporne akcije. Leta 1922 je bil najprej imenovan za bolognskega prefekta, leto pozneje pa je postal prefekt v Cremoni, kjer je ostal do leta 1929, ko je bil imenovan za predsednika imenovane pokrajine.

— **Planinska založba.** Ob izletu treh smučarjev iz Lecca, članov G. I. L.-a, na Grigneto Meridionale, je strmoglavil 18-letni vodnik Edgar Stucchi v globino. Potegnil je za seboj še ostala dva smučarja. Vse tri so našli mrtve na dnu okoli 100 m globokega prepada.

— **Plačevanje davkov s zakladnimi boni.** V smislu odloka finančnega ministra se bodo davki lahko plačevali s 5% zakladnimi boni.

— **Turinski grof prisostvuje počastitvi junaka padlega letalca.** V svetlišču sv. Bernardina je bila maša zadušnica za junaka padlim poročnikom-pilotom Cigalo Fulgusijem. Počastitvi je prisostvoval tudi Turinski grof s prefektom. Zveznim tajnikom, županom in drugimi predstavniki.

Spodnja Štajerska

— **Iz šolske službe.** Dosedanji komisar deske višje šole v Celju študijski svetnik dr. Wilhelm Herzog je bil imenovan za višjega študijskega direktorja in upravitelja te šole. Velika njegova zasluga je, da je organiziral šolo navzlic raznim težavam, ki jih prinaša seboj vojna.

— **Glasbena šola v Konjicah** zaključila šolsko leto. V dvorani štajerskega Heimabunda v Konjicah je bila te dni zaključna svečanost okrožne glasbene šole. O doseženih uspehih v letošnjem šolskem letu je obširno poročala voditeljica šole Stefania Gilg. Sprejela je dobilo 72 gojencev. Voda krajevne skupine je izrekla v zaključnem govoru pohvalo učiteljem in dijakom ter izrazil željo, da bi se v novem šolskem letu z enako vnemo lotili dela.

— **Taborenje nemške mladine.** Na velikem travniku pri Pragerskem stoji več belih šotorov, ki v njih tabori 5.000 dekav. Prvo taborenje bo trajalo od 16. do 26. julija, drugo pa od 7. do 17. avgusta. Nad šotori vihrajo belordežne zastave. Mladina se v taborišču zabava in krepi.

— **Nesreče.** 20-letna nameštenka Marija Nikolič iz Tezna je zavožila s kolesom v tovorni avto in si močno poškodovala desno nogo. 32-letna dekla Matilda Pušec iz Slivnice je padla tako nesrečno s kolesa, da si je zlomila desno roko. 18-letni delavec Anton Kobale iz Gorinje vrha je padel tako nesrečno, da si je že drugi zlomil desno roko. Vse tri ponesrečence so prepeljali v bolnišnico.

ZDRAVNIK

Bolnik je bil večkrat pri zdravniku zaradi želodčne bolezni. Naenkrat je pa izostal.

Cez več mesecev se srečata z zdravnikom.

— **No, kako se počutite?** — ga vpraša zdravnik.

— **Hvala, gospod doktor, imenitno!** Moj želodec je v najlepšem redu. Teta mi je svetovala, naj pijem na tešče polnov čaj in to mi je pomagalo.

— **Pelino čaj?** — Zdravnik namršči obrvi. — **Saj to bi vam bil lahko predpisal tudi jaz, če bi mi povedali, da vam pomaga.**

Naročite se na »Dobro knjigo«!

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KINO SLOGA
Mnogo zabave vam nudi odlična komedija
Pustolovščine Anabele
V glavnih vlogah: Fiorella Dolfi, Amalia Chellini, Paolo Stopa
Predstave ob: 14., 16., 18. in 20. uri

KINO UNION
Film, ki ga preveva nedolžno veselje in prepevajoča mladost, v katerem premaga otroška iskrenost vse intrige in nakane zlobnih pokvarjencev...

Očetva ljubljanka
Chiarella Galli, Armando Falconi, Dina Galli in Anna Vivaldi
Predstave ob: 16.30, 18.30 in 20.30 uri

KINO MATICA
Slavna češka igralka Lida Baarova in Gustav Nezval v ljubzenski romanci po noveli pisatelj: Honoré-ja de Balzac

Ljubica z masko
Produkcija: Lucerna-Film-Praga
Režiser: Otokar Vavra
Predstave ob: 16., 18.30 in 20.30 uri

IZ LJUBLJANE

— **Iz Jdaj pa zanesljivo lepo vreme.** Vsi znaki kažejo, da se je vreme zdaj ustalo po nekaj mesecih. Včeraj je ozračje dobro očistilo vzhodnik, ki pri nas navadno prinaša lepo vreme. Malo se je ohladilo, ne bo je pa čisto, kakršno je bilo letos maja in aprila. Današnji dan bo nedvomno eden najlepših letnih. Zračni tlak je precej narasel in še narašča; davi je znašal nad 765 mm. Maksimalna temperatura je znašala včeraj 23.8° C, danes pa se bo nedvomno bolj ogrelo, ker je nebo povsem čisto. Minimalna temperatura je znašala davi 10.4° C.

— **Iz Slovencev radi prepevamo in ljubimo svojo pesem.** Pevski zbor Ljubljanskega Zvona nam bo zapel na svojem koncertu niz slovenskih ljudskih in umetnih pesmi. Kako cenimo slovensko pesem in delo izvajalca, dokazemo najbolje z zanimanjem za koncert. Zato pridno sežite po vstopnicah že v predprodaji v Matici knjižarni. Koncert bo v ponedeljek, 19. t. m., ob 20. v dvorani hotela Union.

— **Iz Islandskega ribiča** je najboljši roman znanega francoskega romanopisca Pierre Lotija. Pisatelj slika z živo besedo zanimivosti pomorskega življenja, opisuje pestro eksotičnega življenja ter mojstrsko obravnava problem ljubezni in ženske zvestobe. Znameniti roman je prevedel v slovenščino g. Vladimir Levstik in je delo pravkar izšlo v založbi knjižarne Tiskovne zadruge v Ljubljani.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Cetrtek, 15. jul., ob 19.: **Nevesta s krono.** Red Cetrtek.
Petek, 16. jul., ob 10.: **Moli lord.** Zaključna predstava za GILL.
Sobota, 17. julija, ob 19.: **Nevesta s krono.** Red A.
Nedelja, 18. julija, ob 15.: **Veliki mož.** Izven. Zgodnja letošnja uprizoritev. Cene od 15 L navzdol.
ob 19.: **Nevesta s krono.** Izven. Cene od 20 L navzdol.

OPERA

Cetrtek, 15. jul., ob 19.: **Tiha voda.** Red A.
Petek, 16. jul., ob 19.: **Prodana nevesta.** Red Cetrtek.
Sobota, 17. julija, ob 19.: **Madame Butterfly.** Red B.
Nedelja, 18. julija, ob 19.: **Mrtve oči.** Izven. Cene od 28 L navzdol.

Iz pokrajine Trieste

— **Ljudsko gibanje.** Dne 10. julija je bilo v Triestu 10 rojstev, 13 smrtnih primerov in dve poroki.

— **Zaključek šahovskih tekem.** Od 30. junija do 5. julija so bile na sedežu Dopolavora »Acetate« v Triestu šahovske tekme za medpokrajinsko prvenstvo, ki si ga je priboril inž. Artur de Gusmini, član šahovske skupine »De Rina«. Drugi je Jurij Reichenhofer, tretji Esperto Vizzoli, četrti Lucijan Gaggi. Tekme je organiziralo vodstvo Acetatovega šahovskega oddelka.

— **Negode.** Levo nogo si je zlomila pri padcu 77letna Antonija Radonich iz Ville Gardassi pri Bulah. Pelletini Jordan Flara iz ulice Foscolo 38 se je obesil na tramvaj proge 11. Padel je na tla in se potolkel po obeh kolienih. V obratu Kozman na Rozolu si je ranil med delom levo nogo 18-letni kovač-mehanik Danilo Druzina. Bilante Paozzzi iz Cittanova d'Istria je padel s 5 m visokega drevesa in se pobil po desnem kolenu. Ponesrečenci so se zatekli v bolnišnico Kraljice Helene, kjer se zdravi tudi 55-letni Josip Scarpa iz ulice Madonna št. 19, ki ima poškodovano levo oko. Dejal je, da ga je ranila njegova svakinja z ročno torbico.

— **Filmska predstava v Nemškem domu.** V Nemškem domu v ulici Nizza so predvajali te dni film »Velika senca«, ki je bil negrajen na beneški mednarodni filmski razstavi 1942.

— **Predstave v Filodrammaticu** se tudi čez poletje nadaljujejo. Člani triestinske odrske skupine uprizorjajo te dni novo veseloigro Marcelle Marcelli »Stoj tukaj!«. Sodelujejo tudi članice triestinskega balata.

Iz Novega mesta

— **Sprejemni izpiti na novomeški gimnaziji** se bodo pričeli 26. julija zjutraj ob osmih in bodo trajali 3 dni. Učenci naj prinese s seboj samo pero, svinčnik in radirko, ker bodo papir za naloge in za risanje dobili na zavodu proti plačilu 2 L. Prvi dan bodo vsi učenci skupaj pisali pismene naloge; 27. julija bodo po možnosti prišli pri ustnem izpitu na vrsto vsi učenci, ki stanujejo izven Novega mesta in najbližje okolice; 28. julija pa ostali učenci.

Umetni

Niso samo pisani predpisi, so tudi ljudje, ki so celi prepisani.

Največji sovražnik je hinavska ljubezen.

Izkušnja uči, da izkušnje ne uče.

Laskač in berač sta tovariša.

Z nesrečnejšem se je lažje jokati, kakor s srečnejšem smejati.

Ni vedno naša odlika, da smo odlikovani.

Radi dvomimo o tem, česar se bojimo.

Skozi ključavnico se včasih več vidi, kakor skozi odprta vrata.

Pri nekaterih ljudeh je obzorje vedno manjše, čim višje je njih vzpon.

Po Evi je Adam izgubil paradiz, vsak mož pa misli, da ga bo v svoji Evi zopet našel.

Mnogi bi bil bližje našemu srcu, ako bi bili mi njegovemu bolj blizu.

Človek prej čuti, če si pokvari želodec, kakor, če si pokvari dušo.

Zene imajo tudi za neizrekljivo bolest — besede.

Mladost misli, da je v bodočnosti raj, starost pa mladost želi si nazaj.

Če mož podari ženi briljanten nakit, gotovo eden ter trojice ni dosti vreden, včasih so vsi trije brez vrednosti.

Marskdo ne bi imel glave nad seboj, če se mu ne bi ti priklonil do pasu.

Zasebniki so kibici v igri življenja.

Naša bridkost ni včasih nič drugega, kakor minula steča.

Radio Ljubljana

CETRTEK, 15. JULIJA 1943-XXI

12.20: Plošče. 12.30: Poročila v slovenščini. 12.45: Operna glasba. 13.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 13.10: Poročilo Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovenščini. 13.25: Prenos za Nemčijo. 14.00: Poročila v italijanski. 14.10: Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijaneč. Orkestralna glasba. 15.00: Poročila v slovenščini. 17.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 17.15: Orkester, vodi dirigent Angelini. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Politični komentar v slovenščini. 20.00: Napoved časa; poročila v italijanski. 20.20: Priporočila k dogodkom. 20.40: Lahka glasba, vodi dirigent Gallio. 21.10: Orkester, vodi dirigent Rizza. 21.40: Godba in zbor, vodi Giovanni Orsoman. 22.00: Vesele serenade. 22.30: Moderne pesmi, vodi dirigent Zeme. 22.45: Poročila v italijanski.

PETEK, 16. JULIJA 1943-XXI.

7.30: Pesmi in napevi. 8: Napoved časa — Poročila v italijanski. 12: Plošče. 12.30: Poročila v slovenščini. 12.45: Lahka glasba. 13: Napoved časa — Poročila v italijanski. 13.10: Poročilo Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil v slovenščini. 13.12: Koncert radijskega orkestra,

Akademiki Akademije znanosti in umetnosti

Anton Lajovic, Leonid Pitamic, Jože Plečnik

Ljubljana, 15. julija.
Začeli smo objavljati življenjepisne podatke, posnete iz Letopisa Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani, akademikov naše najvišje kulturne ustanove, da seznanimo nekoliko bolje z imeni akademikov široke javnosti. Prvih življenjepisnih članov Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani je 19. Umrli so trije člani, dr. Metod Dolenc, vseučiliški profesor, Gojmir Krek, vseučiliški profesor, in slikar Rihard Jakopič.

Anton Lajovic

Med člani akademije sta bila dva skladatelja, dokler ni umrl Gregor Gojmir Krek, poslej pa zastopa glasbeno umetnost v akademiji samo Anton Lajovic. Ime Antona Lajovica je med najbolj znanimi v širši javnosti izmed imen naših akademikov. — Anton Lajovic se je rodil 20. decembra 1878 na Vačah pri Litiji, v vasi, ki je njeno ime znano zaradi znamenitih zgodovinskih najdb daleč v svetu. A. Lajovic je član akademije od 16. maja 1940. — Gimnazijo je obiskoval v Ljubljani. Pravne študije je nadaljeval na dunajski univerzi, potem se pa posvetil sodni službi. Najprej je služboval v Litiji, potem pa v Ljubljani, nekaj časa na Brdu pri Lukovici in v Kranju. Končno pa zopet v Ljubljani, kjer je postal sodnik apelacijskega sodišča. L. 1935. je nastopil službo v Zagrebu kot sodnik kasacijskega sodišča. L. 1939. je pa bil imenovan za sodnega svetnika Vrhovnega sodišča v Ljubljani. Zdaj živi v Ljubljani. — Glasbi se je začel posvečati že na Dunaju, kjer je med študijskimi leti obiskoval konservatorij in ga l. 1902. končal z glavnim predmetom iz kompozicije. Že ob sklepi glasbeni produkciji je konservatorski orkester izvajal njegovo skladbo »Gozdna samotja«. V Lajovicem življenjepis v Letopisu je rečeno: »Z Lajovicem dobi slovenska glasba mesto čiste umetnosti, se otrese prigraditve in koristnosti.« S tem je dobro označen pomen tega umetnika za našo glasbeno kulturo. Lajovicu pa gre tudi priznanje, da je kot predsednik Filharmonije in kot odbornik Glasbene matice podpiral razvoj glasbe ter dajal pobude za glasbene prireditve. — Lajovicovo ime je pa tudi znano v naši javnosti, ker se je marljivo udeleževal kot publicist ter živahno razpravljalo o naših kulturnih vprašanjih. Stevilne Lajovicove skladbe so šle bodisi kot samostojne publikacije, v zložbi Glasbene matice, »Ljubljanskega zvona« ali pa v glasbeni reviji »Novi akord«, dvajset skladb je pa bilo objavljenih v antologiji skladateljskih del pod naslovom »Lajovicova čitanka«.

Leonid Pitamic

Ime tega akademika je bolj znano le med strokovnjaki. Leonid Pitamic je redni profesor za ustavno pravo in teorijo o državi na pravni fakulteti ljubljanskega vseučilišča. Redni član akademije je od 7. oktobra 1940. — Rodil se je 15. decembra 1885 v Postumli. Najprej se je šolal v Goriziji, kjer je končal prve tri razrede gimnazije, nakar je nadaljeval šolanje na Dunaju kot gojencev Terezijanske akademije. L. 1908. je bil promoviran za doktorja prava na dunajski univerzi. Državoslovne študije je nadaljeval v letih 1909-10 v nemških mestih. L. 1919. se je pa posvečal v jezikoslovju v Parizu in v letih 1924-25 v Angliji. Služboval je od l. 1908. do 1913. pri deželni vladi v Ljubljani in pri okrajnih glavarstvih v Krškem, Litiji in Postumli. V l. 1913. do 1918. pa v državopravnem oddelku predsedstva ministrskega sveta na Dunaju. Ob koncu 1918. ga je Narodna vlada v Ljubljani poklicala v upravno komisijo. Septembra 1920 je prevzel vodstvo poverjenstva za notranje zadeve, decembra istega leta pa predsedstvo deželne vlade v Ljubljani. Na tem mestu je ostal do srede februarja 1921. V letih 1929. do 1934. je bil izredni poslanik in pooblaščen minister bivše Jugoslavije v Washingtonu, a še prej, l. 1919., je bil član jugoslovanske delegacije pri mirovni konferenci v Parizu. Pozneje je bil član jugoslovanske delegacije pri mednarodni komisiji za razmejitev med Avstrijo in Jugoslavijo. V letih 1924. in 1928. je bil namestnik jugoslovanskega delegata pri Društvu narodov, imenovan je pa bil tudi za člana stalnega arbitražnega sodišča v Haagu. — L. 1915. je bil habilitiran za privatnega docenta za splošno in avstrijsko državno pravo na dunajski univerzi, a l. 1918. je razširil habilitacijo še na pravno filozofijo. Istega leta je bil imenovan za izrednega profesorja za splošno in avstrijsko državno pravo, za upravno vedo in avstrijsko upravno pravo na uni-

verz v Črnovicah. L. 1919. je pa začel predavati kot redni profesor na Juridiki fakulteti ljubljanske univerze javnopravne predmete. — L. 1935. je bil upokojen kot poslanik, naslednje leto je pa nastopil službo honorarnega profesorja za javno pravo. L. 1938. je predaval o obliki teoriji o državi na pravni fakulteti zagrebške univerze, nakar je bil istega leta imenovan za rednega profesorja za ustavno pravo in teorijo o državi na ljubljanski univerzi. V l. 1920. in 1940-41 je bil dekan pravne fakultete in l. 1925-26 rektor ljubljanske univerze. — Kot znanstvenik svoje stroke si je pridobil velik ugled tudi v tujini. Imenovan je bil za častnega doktorja katoliške univerze v Washingtonu; dalje je častni član filozofske akademije univerze v Georgetownu, častni član »American Bar Association«, častni član društva za pravno filozofijo in sociologijo v Beogradu, član mednarodnega zavoda za javno pravo v Parizu, član rumunskega instituta za administrativne vede in član ameriškega društva za mednarodno pravo. Razen tega je dopisni član akademij in znanstvenih zavodov. Napisal je šest knjig, po dve v angleščini, nemščini in slovenščini ter številne razprave v strokovnih revijah.

Jože Plečnik

Izmed vseh imen naših akademikov je nedvomno najbolj popularno Plečnikovo. Arhitekt kot umetnik je v tesnejšem stiku z množico kakor znanstvenik in Jože Plečnik je močno posegel v razvoj Ljubljane po prvi svetovni vojni, tako da so nekateri novejši Ljubljano začeli celo imenovati »Plečnikova Ljubljana«. — Jože Plečnik je po rojstvu Ljubljčanin; rodil se je dne 23. januarja 1872. Študiral je najprej v Gradcu na obrtni šoli. Arhitekturi se je posvetil na dunajski umetnostni akademiji pri arhitektu Otonu Wagnerju. Študije je

nadaljeval v Italiji in Franciji. Do l. 1911. je imel atelje na Dunaju, istega leta je pa bil imenovan za profesorja arhitekture na praški umetnostno-obrtni šoli. L. 1912. je bil trikrat soglasno izbran za naslednika Wagnerja na stolici za arhitekturo na umetnostni akademiji na Dunaju, a oblasti ga niso potrdile za to mesto. V Ljubljani je nastopil kot redni profesor arhitekture l. 1920. — Označujejo ga kot najvernejšega učenca Wagnerja. Ko se je udeleževal v Pragi, se je začel globlje zanimati za ljudsko umetnost. — Vedno je bil zelo delaven, zlasti še, odkar živi stalno v Ljubljani. Izdelal je nešteto osnutkov, ki še niso bili urešeni. Kot arhitekt se je udeleževal v vseh strokah umetne obrti, od pisaarstva, pohištvenega mizarstva, kamnoseštva, do tiskarske grafike. — Literatura o Plečniku je že zelo bogata. — Med številnimi njegovimi deli, naštetimi v Letopisu, je omenjeno prvo že iz l. 1897. — torej se Plečnik udeležuje kot arhitekt že skoraj pol stoletja — dekorativna ureditev Rotunde na Dunaju za razstavo. Posebno je opozoril nase s preureditvijo Hradčanov v Pragi. Urejal je tudi Masarykov dom v Lányh. Kakor si je s svojimi deli pridobil navdušene privržence ter občudovalce, tako je našel tudi na hude nasprotnike. — Največ svojih sil je posvetil delu v domovini. Skoraj po vsej Sloveniji so raztreseni umetnostni spomeniki njegove umetnosti, največ jih je pa v Ljubljani. Med številnimi večjimi deli v drugih krajih je treba omeniti vsaj frančiškanski cerkvi v Beogradu in Zagrebu. — Njegovo umetnost so pri nas ocenili, odnosno prikazali v znani knjigi »Architectura perennis«; izšla je predlanskim v razkošni opremi. Priloge knjigi je sodeloval Plečnik sam. Napisal je pa že prej tudi številne druge tehne publikacije.

Otok bakra v Sredozemskem morju Zaradi pomanjkanja ladij so morali pridelovanje bakra na Cypri ustaviti

Grški otok Cypri je v pravem pomenu besede otok bakra. Zato ni čuda, da stoji zdaj v ospredju zanimanja vsega sveta. Zaradi pomanjkanja ladij je bilo prvotno pridobivanje bakra na Cypri ustavljeno. S tem je bila prekinjena stara tradicija v gospodarskem življenju, segajoča v čase Fenicianov in Rimljanov, saj izvirna ime bakra iz cypriške rude, aes cyprium. Rudarstvo igra na Cypri precej veliko vlogo. Čeprav za svetovno rudarstvo ni posebnega pomena, Cypri meri 9300 kv. m in pridobivanje bakra se je na tem otoku po prvi svetovni vojni zelo razvilo. Dočim so pridobili 1929 samo 5000 ton bakra je znašala proizvodnja l. 1938. že 30.000 ton ali okrog 1,5% vse svetovne proizvodnje bakra. Skoraj vsa ta ruda izvira iz ležišč pri Skuritosis in Maurovuni, oddaljenih dobrih 8 km od zaliva Morphu. Bakrena ruda iz teh ležišč ima v sebi okrog 2,1% bakra in 48 do 50% žvepla in nekaj arzena in srebra, kar njeno vrednost poveča.

V pridobivanju bakra v angleškem imperiju igra Cypri podrejeno vlogo in Angleži tudi niso polagali na to industrijsko panogo posebne važnosti. V prejšnjih časih so bakreno rudo iz rudnikov Skuritosis izvažali, dočim so spravljali ono iz rudnikov Maurovuni v modernih industrijskih napravah v Hero, ker so jo predelovali. Koncentrate so pred sedanjjo vojno tudi izvažali. Nemčija je jemala pred vojno približno polovico bakrene rude odnosno bakra s Cypri. Ostala ruda je šla v glavnem v Italijo in Belgijo.

Čeprav izkoriščajo ležišča bakrene rude na Cypri skozi stoletja, so jih še nedavno cenili na pet milijonov ton. Poleg bakra in srebra je v rudi tudi nekaj zlata, ki ga pa ne pridobivajo mnogo. Leta 1938. so ga pridobili samo 904 kg ali 0,1% na vsem svetu pridobljenega zlata. Srebra so pridobili 6200 kg ali tudi 0,1% svetovne proizvodnje. Bakrene rude so pa dvignili iz zemlje 776.000 ton ali 11% svetovne proizvodnje. Na Cypri pridobivajo tudi nekaj kromove rude in sicer na severnih pobočjih pogorja Troodos. V tem pogorju končuje tudi abezis, ki so ga pridobili l. 1937. 11.200 leta 1938, pa 9000 ton ali

okrog 2% svetovne proizvodnje. Na Cypri je tudi precej prsti, ki se rabi za izdelovanje barv.

V svetovni rudarski industriji Cypri torej ne igra posebno važne vloge, pač pa v gospodarstvu otoka samega. Zadnja leta pred vojno je odpadlo približno ena tretjina izvoza na rudo. Leta 1936. je znašala vrednost izvoza Cypri okrog 712 angleških funtov. Zdaj, ko so rudnike na Cypri zaprili, je prišel otok še v večjo gospodarsko odvisnost od Anglije.

Umiranje v Bolgariji

Po podatkih bolgarskega statističnega urada je bilo lani v Bolgariji 124.986 novih grobov, od teh 30.088 ali 25,1% v mestih. Bolezni srca so pobrale po mestih 422 ljudi, bolezni pljuč pa 3593. Starost in onemoglost je bila vzrok smrti v 3082 primerih, nalezljive bolezni v 110.

Meso za finske otroke

Svedska baronica Brita Wrede, članica švedskega odbora za podpiranje finskih otrok, ki se je mudila zadnje dni na Finskem, je govorila o svojem nedavnem posetu v Rumuniji. Tam je nakupila 20.000 svinjskega mesa za finske otroke. Drugih 20.000 kg svinjskega mesa je pa Rumunija podarila finskih otrokom. Baronica Wrede je izjavila, da rumunsko ljudstvo visoko spoštuje Fince.

Šolstvo v Banatu

Po političnem prevratu v aprilu 1941 so začele narodne manjšine v Banatu organizirati svoje šolstvo. Organizacija nemškega šolstva je v rokah nemške šolske ustanove v Banatu, dočim so vse druge šole podrejene odseku za šolstvo pri politični upravi. Iz vseh šol zasedne nemške šole so torej vsi otroški vrtci in ljudske šole državne. Ljudske šole imajo 570 srbskih, 34 slovaških, 5 bolgarskih, 4 češke in dva ruska razreda, skupaj torej 615. Tem je treba priležiti še 79 madžarskih ljudskih šol, ki imajo 207 razredov in 37

Na nekem italijanskem sredozemskem otoku: motorni vlačilec za prevažanje municije, ki so posebno pripravi za težavna ozemlja

rumunskih z 280 razredi. Nemških ljudskih šol je v Banatu 86 s 343 razredi.

Pri srednjih in višjih šolah sedanje stanje tudi odgovarja številu prebivalstva. Srbi imajo 4 popolne in eno nižjo gimnazijo, 1 učiteljsko, 1 trgovsko akademijo in 6 meščanskih šol. Nemška manjšina ima dve popolni višji šoli, 3 nepopolne, 1 gospodarsko višjo šolo, 1 učiteljsko in 9 glavnih šol. Madžari imajo 2 višji gimnaziji, 1 nižjo, 1 trgovsko akademijo in 2 meščanske šole. Rumunska narodna manjšina ima paralelke na 1 srbski realni gimnazijo in 1 učiteljsko.

100 letnica ilustracij

Pred 100 leti je prišel založnik Johann Jacob Weber, izdajatelj po Adolfu Menzlu ilustriranega dela o Friedrichu Velikem na misel, ustanoviti revijo, ki bi prišlo v nji bogastvo slik do zaslužene veljave. Šlo je za lpski ilustriran list. Glede na takratne politične razmere v Nemčiji in na razmeroma še slabo razvito tiskarstvo je bil to drzen korak. Vojno zgodovinski dogodki v vojni l. 1870-71 so pripomogli prvemu nemškemu ilustriranemu listu, da se je kmalu razširil. Uredništvo je seveda potrebovalo celo vrsto posebnih risarjev, ki so bili med njimi Beck, Luderitz, Beer in Scherenberg. Med

sotrudniki ilustriranih listov naštetimo zdaj na imena Ernst Kretschmann, prof. Wilhelm Petersen in Rudolf Lipus. To so trije najpomembnejši nemški ilustratorji.

Deset let zakonskih posojil v Nemčiji

V Nemčiji dajejo mladim zakoncem iz javnih sredstev posojila že 10 let. To novost je dobila Nemčija v juniju 1933. V teh 10 letih so dobili mladi zakonci v Nemčiji 1.996.839 posojil v skupnem znesku 1.127.330.000 mark. Vsako leto je torej izplačala država na posojilih mladim zakoncem nad 100 milijonov mark. Nemške družine so bile torej deležne izdatne podpore. Posojila so bila deloma vrnjena potom rojstva otrok. Za vsakega novorojenčka se namreč avtomatično odpiše ena četrtina posojila. Tako je bilo v prvih 10 letih odpisanih 2.349.764 četrtink posojila. Država se je pa odpovedala plačilu dobrih 500 milijonov mark, kolikor bi bila sicer prejela, če bi mladi zakonci posojila vračali v gotovini.

VPRAŠANJE

Ona: Rada bi samo vedela, kje sem imela glavo, ko sem privoila v močitev s teboj.
On: Na moji rami, dragica!

Križanka št. 97

1	2	3	4	5	6	7	8
9				10			
11			12		13		
14		15		16		17	
	18			19			
20	21						
22		23				24	
	25	26				27	
28			29		30		
31		32		33		34	
35			36		37		
38		39		40			
	41		42		43		44
	45			46			
47		48					
49	50		51			52	
53		54				55	
56			57		58		
59							

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. žlahta, 9. rajski vrt, 10. javna poslovalnica, 11. mičen, zal. 13. oče, 14. iridij, 15. povelje psu, 17. med-

met, 18. vlažen, premočen, 20. jezikoslovec, 22. prometno sredstvo, 23. zunanja podoba, oblika, 25. naselbina, 27. predlog, 28. renesančni umetniški slog, 30. ptica, 31. pritok Urala, 32. šahovska smrt, 34. italijanski splošnik, 35. racionirano živilo, 36. zidarski delavec, 38. škodljiva žuželka, 40. nekdanji filmski komik, 41. klis na pomoč, 43. zraven, poleg, 45. vrsta cerkve, 48. pristaniško mesto na Balkanu, 49. predlog, 51. pregovor, 52. oblika pomožnega glagola, 53. dlaka, koca, 55. stročnica, 56. mesto v sev. Afriki, 58. sundski otok, 59. divji, ne umetno vzgojen.

Navpično: 1. prenos, premostitev, 2. del gledališča, 3. del živalskega telesa, 4. osebni zaimek, 5. medmet, 6. jeza, srd (lat.), 7. najhujši nasprotnik Kartagine pri Rimljanih, 8. država v USA, 12. ptica, 15. manjša višina, grič, 16. grenka rastlina, 18. obrtnik, 19. dobav. termin, 21. človek, ki ima isto delo, študij, službo, 24. planina v Dalmaciji, 26. riba, 27. državnik, delavec v javnem življenju, 28. možko ime, 29. del strehe, 33. orožje, 37. pripadnik starega romanskega plemena, 39. povelje za pazljivost, pripravljenost, 41. pripadnik nemškega plemena, 42. velik, močan, 44. ljudozorec, 46. čebula, 47. velikan, orjak, 50. žensko ime, 52. nočne ptice, 54. brez družbe, 55. pevski glas, 57. medmet, 58. pritrilnica.

REŠITEV KRIŽANKE ŠT. 96

Vodoravno: 1. skovir, 6. Perun, 10. ženin, 14. tare, 15. ali, 17. omajano, 19. op, 20. rumenjak, 23. del, 24. vik, 26. Emona, 27. enota, 28. idila, 29. ut, 30. nazivam, 32. lit, 34. Nil, 35. Sava, 37. age, 38. Erjavčec, 41. anilin, 42. citre, 43. edili.

Navpično: 1. sto, 2. kapetan, 3. Or, 4. veronal, 5. ramazan, 6. pinjavec, 17. rokomet, 8. mu, 9. nadalje, 10. žalitev, 11. en, 12. novinci, 13. nikalni, 16. le, 18. je, 21. Una, 22. Ana, 25. ili, 29. USA, 31. Ig, 33. ia, 36. vi, 39. rr, 40. ed.

P. G. WODEHOUSE:

24

Mala Pepita

Humorističen roman

»Čas bo, da gre ta deček spat, gospod Burns,« je dejala.
»Pravkar sem mu rekel, gospa Attwellova.«
»Meša se vama!« je oporekla »mala Pepita.«
»Spat pa že ne!«

Gospa Attwellova me je obupano pogledala.
»Kar živim, nisem videla takega fanta!«
Nevarnost je bila, da se zaradi tega paglavca ves šolski stroj ustavi. Samo trenutek še, pa bi bila dobila avtoriteta šole udarec, od katerega bi se bila težko opomogla. Položaj se mi je zdel izmed tistih, ki terjajo naglega in odločnega dejanja. Zato sem se sklonil k Ogdenu, ga siloma vzdignil s stola, kakor bi odlučil ostrigo od skale, in ga brez usmiljenja odnesel k vratom. Vreščal je, se dri, kakor da ga devljev iz kože, in me brcal v prsi in kolena, a sam. Rjovel je kar naprej, rjovel, ko sem ga nesel po stopnicah, rjovel še potem, ko sva prišla v spalnico.

Poi ure pozneje sem sedel v delovni sobi in za-

mišljeno kadil. Novice z bojišča so poročale, da se je sovražnik mrko in najbrže le začasno vdal v svojo usodo. »Mala Pepita« je ležala v postelji, in med starejšim osebjem šole je vladalo pritaženo zmago-slavje! gospod Abney se je vedel proti meni za čudo prijateljsko in gospa Attwellova mi je odkrito čestitala. V nekem pogledu sem bil junak trenutka.

Meni samemu pa ni bilo nič kaj zmagoslavno pri duši; narobe, prej bi lahko rekel, da sem bil slabe volje. Nepriznane težave so vstajale pred menoj. Do tistega hipa sem gledal na Ogdenovo ugrabljenje kakor na nekaj odmišljenega: vse sem bil postavil v račun, samo njegove osebnosti ne. V duhu sem videl samega sebe, kako v črni noči skrivaj odhajam z ubogljivim dečkom, ki zaupljivo drži svojo ročico v moji. Po vsem, kar sem bil zdaj videl in slišal, pa je bilo zame očito, da bi se moral tisti, kdor bi hotel Ogdena Forda le količkaj skrivaj ugrabiti, zateči h kloroformu.

Stvar je postajala bogme hudo zamotana.

V

Dnevnika nisem nikoli pisal, zato mi je v tej zgodbi dokaj težko postaviti vsako malenkost na pravo mesto. Zlasti prvi dnevi, ki sem jih prebil v Sanstead Housu, so v mojem spominu zabrisani kakor futuristična slika, na kateri se le v neredu pojavljajo deške postave: dečki, ki jedo, dečki, ki igrajo nogomet, dečki, ki šušljajo med seboj, dečki, ki kriče vprašujejo, loputajo z vrati, skačejo po po-

steljah in z vrisčem hrume po stopnicah in hodnikih; vsa ta slika ima rahel duh po roščitu, črnilu, kredi in tistem čudnem ozračju šolskih vež, ki ni podobno nobenemu drugemu ozračju na svetu.

Nikakor pa ne morem urediti dogodkov po njihovem časovnem redu. Vidim gospoda Abneya, kako si z mračnim obrazom in usti odprtimi od začudenja in ogorčenja prizadeva, da bi iztrgal Ogdenu Fordu ogorek

Krči ogorek smotke; Glossopa slišim, kako srdito kriči na dečad, ki brije norce za njegovim hrbtom; in tako vidim še kakih deset drugih prizorov, ki jih ne vem kam dejati. A konec koncev morda ne gre toliko za časoslovje, saj se nanaša ta zgodba na reči, ki ne spadajo v običajno življenje zavoda.

Moja povest ima na primer malo opravka z vojno med »Pepito« in starejšinami. Ta epska snov pretega glavni okvir, zato se je moram ogniti. Govoriti o postopni ukrotitvi mladega Forda in o zmeh-njavi, ki jo je povzročala v šoli njegova navzočnost, dokler ga nismo ugnali v kozi rog, bi bilo isto kakor razširiti to povest v priročnik za vzgojo malopridnih paglavcev. Zadoštuje naj, če rečem, da je bilo preoblikovanje Ogdenovega značaja in izgon hudica, od katerega je bil obseden, naloga, ki je terjala nemalo časa.

On je bil tisti, ki je uvedel v šoli navado zvečenja tobaka, kar je neko soboto zvečer povzročilo grozovite posledice v aristokratskem drobovju lorda Gartridgija, lorda Windhalla ter častivrednega Edvina Bellameya in Indeblanda Kyna. Ta duhovita

novotarija je naglo izpodkopala moralo štiriindvaj-setorice nepokvarjenih angleških dečkov, dokler je ni k sreči Glossop odkril in ji storil konec. Ogden je bil tisti, ki je nekoč, ko se je moral gospod Abney s krvavečim srcem zateči k šibi in ga štirikrat nalahno osvrkniti po hrbtu, dal svoji togoti duška s tem, da je šel na vrh in razbil v spalnicah vse šipe.

V Sanstead Housu smo imeli več učencev, ki je bilo — največ zaradi dobrohotne in prizanesljive politike gospoda Abneya — težko ravnati z njimi; toda Ogden Ford jih je vse prekašal.

Rekel sem, da mi je težko spraviti manj važne dogodke svoje povesti v pravi red. Izvzel bi kvečjemu tri, ki jih imenujem: prijetljaj z Amerikancem, dvornikovo pustolovščino in dogodek s prišlecom.

Povedati jih hočem drugega za drugim, v tistem redu, kakor so se zgodili.

V Sansteadu je bila navada, da so imeli učitelji zaporedoma vsak teden po pol dneva prosto. Na drugih šolah je bilo menda več svobode; a gospod Abney je imel o prostih dneh, kadar je šlo za druge, povsem izvirne nazore, in mlada z Glossopom sva kaj težko prenašala to omejitve.

Moj dan je bil v sredo; in tisto sredo, ki mi je na misli, sem jo mahnil peš v bližnjo vas. Mikalo me je nekoliko biljardirati v »Feathersuc«, Sansteadski gostilni; kajti bolj velikomestnega razvedrila si v vasi nisi mogel privoščiti, in partija biljarja je bila edina zabava, ki si jo lahko našel.